

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

”Att skraddarsy sig själv”

En kvalitativ studie om ungdomars självframställan på sociala nätverk och dess påverkan på deras syn på sig själva

SQ1562, Vetenskapligt arbete i socialt arbete, 15 hp
Scientific Work in Social Work, 15 higher education credits
Kandidatnivå
Termin: VT 2013
Författare: Ida Klasson och Johanna Bäcksten
Handledare: Stig Grundvall

Abstract

Titel: ”Att skraddarsy sig själv” - En kvalitativ studie om ungdomars självframställan på sociala nätverk och dess påverkan på deras syn på sig själva.

Författare: Johanna Bäcksten och Ida Klasson

Nyckelord: självframställan, självbild, normer, sociala nätverk, ungdomar

Syftet med denna undersökning var att erhålla ökad förståelse för ett antal gymnasieungdomars upplevelser av sociala nätverk och hur dessa väljer att framställa sig själva på nätverken. Vi ämnade även undersöka konsekvenserna av den självframställan som sker, med fokus på hur ungdomarna själva påverkas. Frågeställningarna vi utgick ifrån var: vilka normer finns för hur man bör framstå på de sociala nätverken? Hur beskriver ungdomarna att de framställer sig själva på de sociala nätverken och hur anpassas självframställan utefter de normer som finns och den respons som de får? Hur underlättar och försvårar nätverksarenan, i jämförelse med den fysiska verkligheten, ungdomarnas möjligheter att framställa sig själva på önskvärt sätt? Samt hur påverkas ungdomars syn på sig själva av de framställningar som görs och den respons som de får? Utifrån vårt syfte och våra frågeställningar har vi valt att samla in vår empiri genom att utföra fyra kvalitativa semistrukturerade intervjuer samt en fokusgrupp. Vi har utgått från de symboliska interaktionisterna Charles Cooleys, George Herbert Meads samt Erving Goffmans tankar och begrepp för att analysera vårt resultat. Resultat av vår studie påvisar att det är relativt lätt ”att skraddarsy sig själv”, att framstå som den man vill framstå som, på de sociala nätverken i jämförelse med vad detta är i den fysiska verkligheten. Den självframställan som ungdomarna gör på de sociala nätverken påverkas av de normer som finns, samt av den respons som de får av sina nätverksvänner, vilket leder till att ungdomarna har vissa strategier för att utröna vilka sidor hos sig själva som ska framhållas och vilka som skall döljas. Att det är lättare att framställa sig på ett normuppfyllande och önskvärt sätt på nätverken resulterar i att ungdomarna ständigt möter förskönade och retuscherade bilder som påverkar deras egen självbild negativt, då dessa bilder tycks vara omöjliga att leva upp till i den fysiska verkligheten. Dessutom har det visat sig att den respons som vännerna ger på nätverken har betydelse för hur ungdomarna ser på sig själva.

Förord

Vi vill börja med tacka alla ungdomar som ställt upp som informanter i vår studie och som har givit av sin tid för att berätta om sina upplevelser och tankar. Det är tack vare er och era värdefulla beskrivningar som denna studie har kunnat genomföras, tack! Vi vill även rikta ett tack till vår handledare Stig Grundvall som givit oss vägledning och inspiration under arbetets gång.

Alla delar i arbetsprocessen har utförts, bearbetas och granskats av oss båda tillsammans, varför vi även vill tacka varandra för ett gott samarbete och tillgivet stöd.

Johanna Bäcksten & Ida Klasson
Göteborg, 2013

Innehållsförteckning

1 Inledning och bakgrund	1
1.1 Syfte och frågeställningar	2
1.2 Relevans för socialt arbete	2
1.3 Studiens avgränsningar	2
1.4 Begreppsdefinitioner	3
2 Tidigare forskning	6
2.1 Normer	6
2.2 Självframställan	6
2.3 Känslotryck på internet	8
3 Teoretiska perspektiv	10
3.1.2 George Herbert Mead	10
3.1.2 Charles Cooley	11
3.1.3 Erving Goffman och det dramaturgiska perspektivet	11
3.2 Sammanfattning	13
4 Metod	14
4.1 Val av metod	14
4.2 Litteratursökning	15
4.3 Urval	15
4.4 Datainsamling	16
4.4.1 Enskilda semistrukturerade intervjuer	16
4.4.2 Fokusgrupp	17
4.5 Bearbetning och analys av materialet	18
4.5.1 Presentation av resultat	19
4.6 Metoddiskussion	19
4.6.1 Tillförlitlighet	19
4.6.2 Äkthet	21
4.7 Förförståelse	21
4.8 Etiska överväganden	21
5 Resultat och Analys	23
5.1 Att anpassa sin självframställan	23
5.2 Nätverkens framställansnormer	23
5.2.1 Rolig och underhållande	24
5.2.2 Privat	24
5.2.3 Smart	25
5.2.4 Snygg	26
5.2.5 Framträdande utefter normerna - en jämförelse med IRL	27

5.3 Vännernas och responsens betydelse för självframställan.....	29
5.3.1 Vännernas betydande respons	29
5.3.1.1 Responsen av de andras framträdande	30
5.3.1.2 Vännernas förväntade respons	31
5.3.1.3 Rättelse utefter faktisk respons	32
5.3.1.4 Responsen lärande effekt.....	32
5.3.2 Den stora och heterogena vängruppens betydelse	33
5.4 Påverkan på synen på sig själv	35
5.4.1 Den förskönade bildens påverkan.....	35
5.4.2 Responsens påverkan	37
6 Sammanfattning och avslutande diskussion.....	40
6.1 Sammanfattning av studiens resultat	40
6.2 Diskussion	42
7 Referenser	44
Bilaga 1	47
Bilaga 2	48
Bilaga 3	50

1 Inledning och bakgrund

Sedan mitten av 90-talet har det skett en ökning av människors internetanvändande och utvecklingen har framskridit i rask takt. Vi har gått från möjligheten att koppla upp oss mot internet via telefonlinjen till 2000-talets snabba bredband. Med det fördubblades den spenderade tiden på internet. Internets tillgänglighet har ökat ytterligare beroende av att bärbara datorer, surfplattor och smartphones har vunnit inträde på marknaden och med det har en ständig tillgång till internet blivit ett faktum. Som ett exempel kan nämnas att det i en studie framkom att alla medverkande ungdomar i 16-årsåldern använder internet dagligen (Findahl 2012b). Det har även visat sig att en stor del av ungdomars umgänge med vänner idag har förflyttats till internetarenans sociala nätverk (Medierådet 2010). Sociala nätverk, så som Facebook och Instagram, är mötesplatser på internet där man som medlem kan kommunicera med ett stort antal människor. De sociala nätverken har för många blivit ett viktigt redskap för att skapa, bibehålla och vårda sociala relationer med såväl familj, vänner och kollegor (Stakston 2011). Sociala nätverk är ett relativt nytt fenomen som har vuxit explosionsartat under de senaste åren (Findahl 2012a). Speciellt aktiva på de sociala nätverken verkar ungdomar vara och idag besöker cirka 80 procent av alla 15-18 åringar sociala nätverk dagligen (Findahl 2012b).

Ungdomar i dagens samhälle är flitigt uppkopplade och förmodligen utgör internet ett nytt sammanhang för dem att umgås, ett sammanhang där vi tror att det existerar andra värden och normer än i den fysiska verkligheten. Normer som ger riktlinjer för vilka beteenden som är önskvärda och som på så sätt kan påverka människors handlande (Wester 2004). Vi kan idag se att ungdomars användning av sociala nätverk är ett diskuterat och problematiserat ämne, där riskerna och de negativa konsekvenserna av deras användande framhålls. Det finns en rädsla från vuxnas sida för vad ungdomar kan göra och själva bli utsatta för på internet, något som ofta härrör ur en mediebild som sätter internets negativa sidor i fokus (Sjöberg 2010). Nyligen aktuella händelser speglar denna diskussion. Bland annat kan nämnas en incident på Instagram som skedde i december 2012 där ungdomar blev utsatta för kränkande kommentarer och påhopp, vilket i det närmaste orsakade upplopp på en skola i Göteborg (Vikingsson 2013-01-18).

Alla de mediarapporteringar om utbrott av näthat, nätmobbning samt kränkningar bland ungdomar på internet har för oss bidragit till en bild om att det är ett hårdare klimat på de sociala nätverken än i den fysiska verkligheten. Dessa mediarapporteringar är dock inte skapade av ungdomarna, utan av vuxna som förmodligen inte använder sociala nätverk på liknande sätt som ungdomarna, varför också den bild av riskerna som beskrivs möjligen inte är vad ungdomarna själva upplever. Sammantaget har allt detta resulterat i att vi vill framhäva ungdomarnas egna röster rörande vad som sker på de sociala nätverken, och framför allt gällande hur de ser på sin egen självframställan. Vi har nämligen, i vår egen användning av sociala nätverk, kunnat ana att det sker en viss selektering av vad som publiceras och att användaren jämför sig själv och sitt liv med det som publiceras på nätverken. Vi tror att hur ungdomar framställer sig själva på de sociala nätverken påverkar dem i hög grad, då ungdomar i denna ålder påverkas mycket av normer och beteende bland jämnåriga (Smedler & Drake 2006). Att ungdomar är i en pågående identitetsprocess gör det viktigt för dem att kunna

prova olika roller och att få respons på dessa (Frisén & Hwang 2006). Vi tror att de sociala nätverken kan vara en viktig arena för ungdomarna, då det skydd som dataskärmen utgör kan tänkas ge ungdomarna större möjligheter att våga prova och utforska olika roller.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med föreliggande undersökning är att erhålla ökad förståelse för ett antal gymnasieungdomars upplevelser av sociala nätverk och hur dessa väljer att framställa sig själva på nätverken. Vi ämnar även undersöka konsekvenserna av vad som förmedlas av ungdomar på de sociala nätverken, med fokus på hur ungdomarna själva påverkas.

För att besvara studies syfte kommer undersökningen utgå från följande frågeställningar:

- Vilka normer finns kring hur man bör framstå på de sociala nätverken?
- Hur beskriver ungdomarna att de framställer sig själva på de sociala nätverken och hur anpassas självframställan utefter de normer som finns och den respons som de får?
- Hur underlättar och försvårar nätverksarenan, i jämförelse med den fysiska verkligheten, ungdomarnas möjligheter att framställa sig själva på önskvärt sätt?
- Hur påverkas ungdomars syn på sig själva av de framställningar som görs och den respons som de får?

1.2 Relevans för socialt arbete

Vi anser att vår studie och dess resultat kan bringa klarhet i hur ungdomarnas syn på sig själva påverkas av de normer för självframställan som existerar på sociala nätverk. Ungdomar brottas ständigt med de normer och ideal som existerar i ett samhälle och då vi vet att ungdomar spenderar allt mer tid på internet blir det därför viktigt att få kunskap om vilka normer som råder där och hur dessa kan komma att påverka ungdomarna. Kunskap om detta kan anses viktigt inom det sociala arbetet för alla som arbetar med ungdomar och som därav behöver ökad kunskap om ungdomarnas arenor, dit vuxna inte alltid har direkt inträde. Vi anser att det sociala arbetet inte borde utesluta en så pass stor del av ungdomarnas livsvärld utan att det istället skulle gynnas av att ha en inblick i båda arenorna för att stötta ungdomar och hjälpa de som påverkats negativt av att inte kunna leva upp till normerna. Vår studie kan således fungera kompletterande till den kunskap som det sociala arbetets fält har om hur normer i den fysiska verkligheten ser ut och hur de påverkar ungdomars syn på sig själva. På så sätt kan det tänkas att vår studie kan bidra till en ökad kunskap om hur man skulle kunna hjälpa ungdomar samt, i förlängningen, vilken form av socialt arbete som behöver existera på de sociala nätverken.

1.3 Studiens avgränsningar

I vår studie har vi valt att utesluta sociala nätverk så som Twitter, Myspace och Tumblr för att istället fokusera på de sociala nätverken Facebook och Instagram. Detta val var inget som bestämdes i inledningsskedet, då vi ej var intresserade av att få information om ett visst nätverk, utan om vad som händer på sociala nätverk

över lag. Att det slutligen blev fokus på Facebook och Instagram beror på att det var dessa sociala nätverk som ungdomarna använde frekvent och på så sätt kunde uttala sig om. Vi har även valt att begränsa oss till att endast intervjua ungdomar i gymnasieåldern, 16-19 år. Anledningen till detta val är att deras identitetsarbete är i pågående (Frisén & Hwang 2006), vilket kan tänkas resultera i att de påverkas mer av det som sker över internet än vuxna. Yngre ungdomar hade dock, i och med att de är i en annan utvecklingsprocess (Frisén & Hwang 2006), kunnat ge ett annat resultat som även hade varit av intresse, men vi valde ändå att intervjua ungdomar i gymnasieåldern då vi förmodar att de har lättare att förstå och reflektera kring vad som sker på internet än de som är yngre. Att vi har intervjuat ett mindre antal ungdomar i gymnasieåldern innebär att vi endast kommer kunna säga något om dessa ungdomars upplevelser. Vi anser dock inte att det är någon begränsning, då vi i vår studie snarare vill exemplifiera, tolka och förstå informanternas skilda tankar och upplevelser.

1.4 Begreppsdefinitioner

Sociala nätverk

Sociala nätverk är mötesplatser på internet där man som medlem kan kommunicera med andra (Stakston 2011). När vi härnäst skriver sociala nätverk eller nätverk syftar vi till Facebook och Instagram.

Facebook

Facebook är ett socialt nätverk där det finns möjlighet att lägga upp bilder och statusuppdateringar samt kommentera och gilla andras publiceringar. På detta sociala nätverk skapar man en personlig profil, med profilbild, information om sig själv och sina intressen till den grad man själv önskar. Profilen och den information som publiceras där kan vara åtkomlig för allmänheten, men användaren kan göra vissa säkerhetsinställningar och på så sätt reducera tillgången till profilen till sina vänner eller vänner vänner (Wikipedia 2013). Det är även viktigt att poängtera att användaren kan kontrollera sin profil genom att hela tiden förändra, lägga till och ta bort inlägg och information (Birnbauts 2008).

Instagram

Instagram är en fotodelningsapplikation som fungerar något annorlunda än många andra sociala nätverk i det att applikationen bara fokuserar på bilddelning. Som app i en smartphone kan Instagram användas till att korrigera bilder. Användaren har sin profilsida, vilken innehåller en profilbild och andra bilder som personen har valt att publicera. Bilder från Instagram kan även länkas till Facebook, där de då publiceras på personens tidslinje (Edbom 2012-12-26).

IRL

IRL står för In Real Life och betyder i verkliga livet (Dunkels 2012). För att göra åtskillnad på när vi talar om vad som hänt på de sociala nätverken och utanför dessa, kommer vi använda begreppet IRL för att beskriva vad som hänt i den fysiska verkligheten. Detta för att det är ett ofta använt begrepp i internetsammanhang. Även om begreppet betyder ”i verkliga livet” åsyftar vi inte att göra någon värdering gällande de båda arenornas betydelse, då vi menar att den fysiska verkligheten inte är mer verklig än den virtuella.

Vänner

Användarna kan själva välja vem som skall vara dennes vän genom att acceptera eller inte acceptera en vänförfrågan. Det är publicerarens vänner som ser vad denne publicerar på nätverken (Facebook FAQ uå). När vi hänvisar till vänner i studien så menar vi vänner på sociala nätverk, när vi istället avser vänner i den fysiska verkligheten kallar vi dem för vänner IRL. Vängruppen på nätverken kan naturligtvis även bestå av vänner som personen har IRL.

Publiceringar

I vår uppsats används begreppet publiceringar och vi hänvisar då till både statusuppdateringar, kommentarer och uppläggning av bilder.

Statusuppdateringar

På Facebook kan användaren göra statusuppdateringar, vilket innebär att personen publicerar en text om vad denne själv önskar. Statusuppdateringar kan handla om allt från göromål till tankar, åsikter och känslor (Skolverket 2013).

Gilla och gillningar

De statusuppdateringar, bilder och videoklipp som en användare publicerar på Facebook kan "gillas" av användarens vänner, genom att denne trycker på en "gilla-knapp" som alltid finns tillgänglig i anslutning till de publiceringar som görs (Wikipedia 2013-04-21). Detta fungerar på liknande sätt på Instagram (Edbom 2012-12-26). Under varje publicering visas även hur många "gillningar" och kommentarer användaren har fått på den specifika publiceringen (Facebook uå a). Vi kommer i studien att använda ordet gillningar i stället för gillande som egentligen är den korrekta substantivformen av att gilla (Svenska Akademien 2006). Detta för att ordet gillningar är det som vi upplever används för att benämna substantivformen av att "gilla" något på nätverken. Ordet gillningar var också det ord som ungdomarna i vår studie använde sig av.

Tagga och avtagga

På Facebook finns möjlighet att tagga bilder som publiceras, vilket innebär att namnge vem personen är och på så sätt skapas en koppling mellan bilden och den taggade personens profil (Wikipedia 2013-04-21). Att avtagga innebär att personen som är taggad i en bild kan ta bort den koppling som gjorts så att ingen kan följa länken till personens Facebooksida. Avtaggningen innebär dessutom att bilden försvinner från personens egen tidslinje (Facebook uå b).

Tidslinje

Tidslinjen är den del av profilen där allt användaren valt att publicera hamnar, samt även andras kommunikation riktad till användaren (Andersson 2011-12-15).

Nyhetsflöde

Nyhetsflödet är en sida på Facebook där en användare kan se samtliga sina vänners göromål utefter när dessa publicerades (Wikipedia 2013-04-21). På Instagram består motsvarande sida endast av vännernas bilder (Edbom 2012-12-26).

Ungdomar

Begreppet ungdom avses personer som åldersmässigt står mittemellan barn och vuxenlivet (Frisén & Hwang 2006). När vi, i vår uppsats, talar om ungdomar och gymnasieungdomar avser vi ungdomar i åldern 16-19 år.

Med den presentering av inledning och bakgrund som här gjorts har vi ämnat ge en överblick kring ungdomars internetanvändande och den mediala debatten därkring, för att på så sätt sätta studien i ett sammanhang. Vi vill även, genom de begreppsförklaringar som gjorts, ge en vidare förståelse för de sociala nätverken och dess funktioner.

2 Tidigare forskning

Vi kommer i detta avsnitt göra en genomgång av den tidigare forskning vi har fördjupat oss i som ingång till vår studie. Merparten av det vi tittat närmare på är internationell forskning, då det för oss visade sig svårt att finna angränsande studier nationellt. Generellt sett är ämnet ungdomar och sociala nätverk inte ett helt utforskat område, men undersökningar med ungdomar, självframställan och normer på de sociala nätverken var däremot ett relativt orört fält. Av denna anledning har vi valt att avgränsa oss till den forskning som vi anser bidrar till att förstå vår studie och har således inriktat oss på forskning som berör normbildning, självframställan samt känslouttryck på internet, då detta är ämnen som vi behandlar i vår studie. Den del av den tidigare forskning som berör normer är dock studier gjorda för att förklara normbildning IRL. Vi fick begränsa oss till detta då vi ej funnit någon större forskning om normer kopplat till sociala nätverk.

2.1 Normer

Wester (2004) beskriver att normer är skrivna eller oskrivna regler som bidrar till att klargöra vilka beteenden som, i en given kontext, är tillåtna och bör uppmuntras samt vilka beteenden som inte är det och som därför bör förhindras. Dessa normer baserar sig på de värden som finns i samhället kring vad som är ett önskvärt beteende och inte i olika givna situationer. Normerna kommer sedan i sin tur resultera i specifika handlingar och beteenden då människor handlar utefter dessa. Vidare beskriver Wester (2004) att Gunnel Colnerud som är psykolog och pedagog menar att människor ofta införlivar de normer som existerar i deras sociala sammanhang utan en vidare reflektion, vilket kan resultera i att individer utför handlingar som de egentligen inte finner rätta. Det är dock möjligt, enligt Wester (2004), att medvetengöra normer och diskutera dem, men det går inte att tillägna sig normer på ett direkt övervägt och reflekterat sätt. Istället menar hon att vi tillägnar oss normerna genom bland annat social och kulturell påverkan och att människor genom sitt deltagande i olika sociala och kulturella aktiviteter och sammanhang konstruerar normer tillsammans (Wester 2004). Socialisering kallas den process där individer anammar och internaliserar samhällets normer och socialisationen pågår hela livet genom att normer hela tiden omvärderas och förändras. Normer är kontextbundna och förändras således beroende av tid och rum (Goode 1960). Den internalisering som en individ har gjort av de normativa uppfattningar som existerar påverkar individens förståelse för vem den är, då de säger något om vem man bör vara och vem man kan vara (Blatterer 2007).

2.2 Självframställan

Boyds (2008) har undersökt hur de sociala nätverken påverkar och bidrar till att forma ungdomars identitet. Genom tvååriga observationer samt intervjuer med tonåringar fann hon att de sociala nätverkens offentliga publik bidrog till en möjlighet för ungdomarna att utforma sin sociala identitet och att publikens reaktioner bidrog till att ungdomar socialiserades in i samhället. Boyd beskriver hur ungdomarna undersöker varandras profiler och att de på så sätt får en bild av vilken självframställan som är socialt accepterad, vilket påverkar den egna utformningen. Hon använder sig av begreppet intrycksstyrning för att förklara hur personer har större möjlighet att forma andra personers intryck av dem via sociala nätverk, i jämförelse med det verkliga livets hastiga kommunikation, men att de

uttryck de publicerar online kan misstolkas i högre utsträckning. De kan på så sätt forma sin framställan på ett sätt som de tror kan komma att bli väl mottaget. Boyd menar att ungdomarna har imaginär publik, vilket innebär att de föreställer sig vilken publik som bevitnar deras uttryck, för att på så sätt veta vad de bör publicera. Ungdomarna utsätts ofta för gruppptryck att publicera sådant som bidrar till att andra ser dem som exempelvis häftiga och sexiga (Boyd 2008). Även Birnbaum (2008) beskriver att publiken får stor inverkan på studenternas självframställan, då de anpassar denna utefter publikens förväntningar. Han identifierar i studien sex återkommande fasader, vilka bidrog till att skapa en idealiserad och specifik bild av studenterna som festare, social, äventyrlig/risktagare, humoristisk/rolig, del av en större gemenskap och som unik. En bild som inte alltid avspeglade deras egen syn på sig själva (Birnbaums 2008). Boyd (2010) beskriver i en senare studie att människan vill uppleva saker på internet som stimulerar sinnen och vill således inte läsa saker som är tråkiga och ovidkommande, utan om saker som gör oss glada, arga, underhållna eller upprörda. Hon menar att det kan röra sig om information kring våld, sex eller pinsamma händelser och skvaller. Det som hamnar i fokus är således att tillägna sig information som skapar en emotionell reaktion hos oss och det innebär inte alltid, menar hon, att det är den bästa och mest informativa informationen som vi tillskansar oss (Boyd 2010).

Även Siibak och Hernwall (2011) intresserar sig för självframställan på sociala nätverk och deras studie syftar till att analysera hur tjejer i Sverige och Estland genom sina val av profilbilder på sociala nätverk, beskriver och utforskar deras könsidentiteter. För att samla in information om detta har forskarna genomfört totalt 52 intervjuer. Genom intervjuerna framkom att flickorna hade särskilda strategier för hur de skulle posera på profilbilderna, poser som många gånger visade sig reproducera de heterosexuella normerna och värdena. Flickorna påvisade i undersökningen att det var ett medvetet beslut vilka bilder som valdes ut för att presentera dem själva på de sociala nätverken. Det framkom att det var av stor vikt, för att få bekräftelse från de andra, att publicera bilder som motsvarade de andras förväntningar, vilket exempelvis innebar att producera bilder där de var attraktiva och sexiga. Redigeringsprogram användes för att förbättra bilderna och på så sätt skapa en önskad framställan av sig själv. Genom olika rankningar skapades normer och värderingar kring hur man skulle framställa sig själv på den specifika internetsidan. De menar således att tjejernas strategier för självframställan avspeglar kulturella normer; att tjejer skall vara noga med sitt utseende och vara attraktiva (Siibak och Hernwall 2011).

Papacharissi (2009) har gjort en jämförande studie av tre sociala nätverkssidor; Facebook som är öppen för alla, LinkedIn som är professionsorienterad och ASmallWorld som endast är tillgänglig för vissa inbjudna medlemmar. Hon har valt att använda sig av observationer och en jämförande diskursanalys för att synliggöra webbsidornas underliggande struktur, design och organisation i tron om att dessa leder till en viss specifik typ av interaktion och kommunikation. Det Papacharissi fann var att strukturerna skilde sig åt och att Facebooks struktur var öppen, med ostriktade beteendenormer och mängder av redskap som kan användas för att lämna ledtrådar om sig själv till andra. De sociala nätverken medför att skillnaden mellan privat och publikt minskas och att människor måste anpassa sitt beteende och sin självframställan så att denna kan accepteras i flera situationer

och av flera skilda publiker. Papacharissi (2009) konstaterar, likt Boyd (2008), att det är lättare att styra de intryck som man sänder ut på de sociala nätverken än i den fysiska verkligheten. Facebook har en rad olika applikationer där man exempelvis kan gilla och ogilla en persons inlägg och där man kan jämföra sin musik- och filmsmak. Goffmans begrepp inramning och rekvisita används för att påvisa att dessa applikationer är en form av redskap som används för att möjliggöra och underlätta framställan av en mångfald av ”själv” beroende på publik. Eftersom Facebook är ett relativt öppet nätverk med få explicita riktlinjer för beteende krävs det att medlemmarna i nätverket själva formar normerna för detta. Det leder till att personer är relativt uppmärksamma i interaktionen med andra gällande hur man skall bete sig, att de anpassar sitt beteende därefter samt att de sänder ut ledtrådar till andra om hur de förväntas bete sig. Viktigt att påpeka är att Papacharissi även kom fram till att Facebooks struktur och dess applikationer bidrar till att förespråka vissa specifika beteenden, såsom interaktion och spontanitet (Papacharissi 2009).

2.3 Känslouttryck på internet

Suler (2004) beskriver att människor har en tendens att mer ohämmat uttrycka tankar och känslor vid kommunikation över internet än IRL, vilket han menar kan bero på att man är osynlig på internet, att man inte ser andras uttryck samt att man kan vara relativt anonym på internet. Ytterligare en anledning till varför det är enklare att uttrycka tankar och känslor på internet är att personerna man möter där endast kan se den information som personen väljer att lägga ut. Personer kan således välja hur mycket av identiteten som skall visas för andra. Suler menar även att anonymiteten bidrar till att separera internetidentiteten med identiteten IRL, vilket kan resultera i att man utför handlingar på internet som man sen inte behöver ta ansvar för på samma sätt. Vissa personer kan uppleva livet på internet som en låtsasvärld, en värld där det existerar andra normer och regler för beteende. Dessa personer separerar således internetvärlden från den verkliga, fysiska världen och tror således att deras beteende på internet helt kan skiljas från deras liv IRL (Suler 2004).

Suler (2004) framhåller att anledningen till det ökade uttryckandet av tankar och känslor över internet kan bero på att reaktionerna från den man kommunicerar med över internet ofta inte kommer med en gång, utan det kan dröja timmar, dagar eller veckor innan en reaktion på beteendet kommer. Suler menar att vi i det verkliga livet, där reaktionerna kommer med en gång, blir mer påverkade av de sociala normer som existerar, medan vi i den kommunikation som sker över internet har lättare att frånga dem. Suler talar även om att en anledning till att man känner sig friare att uttrycka sig själv över internet är att statusmarkörer såsom kläder, kroppsspråk, självsäkerhet och dylikt försvinner vid kommunikation via internet. Detta kan resultera i att personer vågar uttrycka saker, som de annars inte skulle våga, till personer med högre status än de själva. Dock kan en persons identitet IRL skapa status även på internet, men det som framförallt påverkar andra är om en person har bra idéer, är uthållig och har en teknisk kunskap, samt också en god förmåga att kommunicera (Suler 2004).

Den tidigare forskning vi här redovisat för berör de teman som ligger till grund för vår undersökning, nämligen beskrivning av hur självframställan kan göras på sociala nätverk samt hur normer kan påverka en individs handlingar. Ytterligare

ett ämne som berörs av den tidigare forskningen, och som tangerar vår studie, är jämförelser mellan sociala nätverk och IRL. Det vi dock anser saknas är kunskap om vilka normer som existerar på nätverken och hur dessa kan påverka den självpresentation som görs, samt hur ungdomarna syn på sig själva påverkas av detta.

3 Teoretiska perspektiv

Valet av den symboliska interaktionismen som teoretisk utgångspunkt för vår studie grundar vi på att denna lägger tonvikten på hur människor påverkas av varandra i interaktion. Detta är något som vi menar kommer hjälpa oss att förstå vår empiri då den självframställan som görs på de sociala nätverken skapas i interaktion mellan människor. Trots att den symboliska interaktionismen grundar sig i möten människor emellan i den fysiska verkligheten, menar vi att denna teori lämpar sig synnerligen väl för att förstå interaktionen på de sociala nätverken då vi väljer att se dessa som en ny scen för interaktion, en scen där det finns stora möjligheter att bedöma och utvärdera sin egen presentation. Vi kommer i det nedanstående redogöra för tre av den symboliska interaktionismens teoretiker, nämligen George Herbert Mead, Charles Horton Cooley och Erving Goffman. Fokus läggs dock på Mead, med hans utveckling av begrepp som *Jaget*, rolltagande och den generaliserade andre, samt på Goffman och dennes dramaturgiska teori. Inledningsvis ges en översiktlig presentation av den symboliska interaktionismens grundtankar.

3.1 Symbolisk interaktionism

En av grundstenarna inom den symboliska interaktionismen kommer från pragmatismen och handlar om hur den sanna verkligheten skapas i människors handlande i, och gentemot, världen. Den symboliska interaktionismen fokuserar på samspelet mellan aktörer och världen, där dessa båda ses som dynamiska processer i stället för statiska strukturer. Människors kunskap om världen grundar sig i vad som, för dem, har varit ett fördelaktigt handlande och en grundtanke är att människor förmodligen kommer ändra på sådant som inte fungerar. Viktigt inom den symboliska interaktionismen är också uppfattningen att människans jag och identitet uppstår och omskapas i interaktion med andra människor och i denna interaktion föds mening och medvetande (Ritzer 2009).

3.1.2 George Herbert Mead

Grunden i Meads teori handlar om hur människans medvetande och Jag uppstår (Asplund 1972). Mead (1976) beskriver att vår syn på oss själva står under påverkan av vår upplevelse av hur andra ser på oss, samt att vårt beteende påverkas av den respons och de signaler som omgivningen förmedlar. En individs handling blir ett stimuli för motparten att reagera och den givna reaktionen blir i sin tur ett stimuli för förstnämnda person att anpassa sitt handlande utefter denna respons (Mead 1976).

Ett av de viktigaste begreppen Mead (1976) talar om är *Jaget*, som handlar om en persons förmåga att inte bara se sig själv som subjekt utan också som objekt. Socialisationen är väsentlig för utvecklingen av *Jaget*, som inte finns där från födseln utan utvecklas med sociala erfarenheter. *Jaget* är en social process, och en mental process, och för att ha ett jag måste man vara del av ett större sammanhang. Reflektionen är grundläggande för utvecklingen av *Jaget*, och med det kommer förmågan att omedvetet sätta sig in i andra människors situation och handla därefter. Det är med denna förmåga att sätta sig in i andra människors värld, som vi kan se oss själva utifrån, som objekt. Mead menar att *Jaget* kommer till uttryck genom vad han kallar två skilda faser, som han benämner "*I*" och

“Me”. “I” är det spontana, i stunden uppkomna svaret på en impuls ifrån omgivningen. “I” reagerar på ett stimuli, men vad svaret kommer att bestå av kan personen inte veta förrän efteråt. ”I” är den kreativa och oförutsägbara aspekten av jaget, medan “Me” istället står för de sociala erfarenheter vi gjort och som lagras som kunskap om vad som förväntas i olika sociala situationer. “Me” kan alltså sägas vara de generaliserade andra internaliserat. Existensen av dessa två faser, menar Mead, är grunden till det medvetna, kollektiva ansvaret, men också till att producera nytt i erfarenheten. Utan “Me” skulle inte “I” ha något att förhålla sig till, inga ramar av erfarenhet för sociala situationer och utan “I” skulle inga nya erfarenheter göras (Mead 1976).

De generaliserade andra och *de signifikanta andra* är ytterligare två centrala begrepp som Mead talar om och som har stor inverkan på vår identitet och personlighet (Berg 2007). De generaliserade andra kan ses vara samhället och de kollektiva normer och attityder som råder. Att kunna utvärdera sig själv utifrån de generaliserade andres synvinkel har central betydelse för Jaget och skapar möjligheter till abstrakt tänkande och objektivitet. Det abstrakta tänkandet handlar om att en person intar den generaliserade andres attityd. Genom att organisera andras individuella uppfattningar och attityder och internalisera dessa, skapas det mönster som utgör individens erfarenheter (Mead 1976). De signifikanta andra står i stället för en persons nära kontaktverk, det är de människor som är av stor betydelse för oss och som därför har en stor inverkan på oss (Berg 2007).

Begreppet *rolltagande* är centralt inom den symboliska interaktionismen och handlar om hur människor sätter sig in i en annan människas roll och dennes förväntade reaktion för att avgöra vilken handling som är lämplig att utföra och inte. Genom detta rolltagande kan individen avgöra vilken reaktion handlingen kommer att få och på så sätt anpassa handlandet utefter den förmodade reaktionen (Mead 1976).

3.1.2 Charles Cooley

Även Cooley ser människan som en allt igenom social varelse och denne menar att det sociala beteendet handlar om det ömsesidiga beroendet mellan individ och samhälle (Asplund 1972). Cooley utvecklade begreppet *spegeljaget*, som kan beskrivas som förmågan att reflektera sig själv i andra, att kunna se sig själv med andras ögon och på så sätt uppfatta tankar om sitt eget yttre, sitt uppförande och sin karaktär och hur man påverkas av det. Processen innebär att personen, som ett första steg, föreställer sig vilket intryck denne gör hos andra. Som nästa steg föreställer sig personen vad andra tycker om det intryck som förmedlats, och som ett sista led i processen utvecklar personen en känsla inför sig själv. Känslan kan vara positiv eller negativ beroende på vilken föreställning man gör sig om de andras uppfattning. Hur vi tror andra tänker om oss själva påverkar på så sätt våra handlingar och hur vi agerar (Ritzer 2009).

3.1.3 Erving Goffman och det dramaturgiska perspektivet

Goffman synsätt var dramaturgiskt och han använde begrepp tagna ur teatervärlden för att förklara sin teori. Synen på Jaget, som en social produkt, delade han med Mead och andra symboliska interaktionister. Goffmans teori bygger mycket på Meads idéer om I och Me, och spänningen dem emellan (Ritzer 2009). Goffman (2009) talar om begreppen som våra mänskliga jag och våra

socialiserade jag. Spänningen handlar om skillnaden mellan vad en person vill göra och vad personen anser sig bör göra, ett bör som uppstår ur den andres förväntningar. I möten mellan människor söker individen kunskap om den andre som en hjälp för att definiera en situation och för att få ledtrådar av vad som förväntas. Kunskap om "den andre" innebär ett sätt att veta vad som förväntas av en själv, och vad man själv kan förvänta sig i ett visst sammanhang. Generaliserade föreställningar om en persons utseende, uppträdande eller var den befinner sig blir ett sätt för individen att utläsa något mer, än vad situationen ger, om en annan person. På så sätt får individen kunskap om hur denne bör agera i en given situation för att få önskad reaktion hos den andre. Hur en individ bör agera påverkas av de normer som råder i den sociala grupp där personen ingår i. För att vara en individ tillhörandes en viss social grupp måste denne både ge uttryck för specifika attribut, så som till exempel kön, ålder, klass samt för de uppträdandenormer som råder inom den sociala gruppen. De normer som råder i gruppen för hur man bör och inte bör uppträda, internaliseras av individen som genom sitt handlande upprätthåller dessa normer. Vad som för den agerande individen uppfattas som publik, är i sin tur egna aktörer som agerar inom egna givna ramar och för att uppfylla givna förväntningar. Publikens agerande och reaktioner påverkar i sin tur den agerande individens framträdande och beteende. En person anpassar sitt beteende för att framstå på ett visst sätt, men också för att undvika sanktioner från gruppen (Goffman 2009).

Goffmans begrepp *våra socialiserade Jag* och *våra mänskliga Jag* kan i stor utsträckning jämföras med Meads begrepp "I" och "Me", där det socialiserade Jaget och mänskliga Jaget handlar om spänningen mellan vad en person vill göra och vad en person bör göra. För att hantera denna spänning och för att upprätthålla en stabil självbild, så uppträder människor inför sina sociala publik och försöker styra deras intryck av dem själva (Ritzer 2009). En persons förmåga att uttrycka sig och att göra intryck är enligt Goffman (2009) beroende av två saker, det uttryck som sänds ut och det uttryck som överförs, där det förstnämnda innebär verbala symboler som används för att uttrycka information. Den senare innebär ett bredare spektrum av icke-verbala aktiviteter som ses som typiska för individen och som är förmodat omedvetna. En person kan, enligt Goffman, handla på ett mer eller mindre beräknat sätt för att åstadkomma ett speciellt intryck hos andra. En person som handlar inför andra benämner Goffman aktör, och de betraktande eller medagerande andra kallas av Goffman för publik. Det finns i regel alltid skäl för en person att styra sitt handlande i möte med andra, då man på så sätt kan förmedla det intryck som man själv önskar. Grunden till detta presenteras som individers vilja att framföra en speciell bild av denne själv som förmodas, och önskas, bli accepterad av andra människor. I detta ligger också personens (aktörens) medvetenhet av att kunna bli avbruten i sitt framförande, varför aktören behöver kontrollera publiken. Detta kan göras genom att agera så tydligt och övertygande att publiken definierar aktören på det sätt som denne önskar. Att på dessa sätt försöka styra sin publiks intryck av sig själv kallas av Goffman för intrycksstyrning. Han menar att människor som regel vill visa upp en förskönad, idealiserad bild av sig själva, vilket innebär att det finns saker som de oundvikligen måste dölja när de uppträder på scen, saker som kan uppfattas som oförenliga med den person som aktören gestaltar på scenen. Att kontrollera publikens intryck blir ett sätt att förmedla denna idealiserade version av sig själv, genom att framhålla förmodat positiva uttryck och dölja de negativa. Om ett så

kallat felsteg skulle ske i den framställan aktören önskar förmedla, och aktören sänder ut ett budskap som ej går i linje med det personen vill förmedla, kan det påverka publikens bedömning av framförandet (Goffman 2009).

Goffman (2009) använder sig av begreppet *framträdande* för att påvisa den aktivitet som sker i ett givet sammanhang i syfte att påverka någon av deltagarna. Framträdandet tar plats på vad Goffman kallar den främre regionen, eller scenen, där aktören på olika sätt försöker förmedla den bild han önskar till sin publik, till exempel som en kunnig läkare eller insatt politiker. Den bakre regionen är den plats dit personen kan dra sig undan och slappna av, där sådant som undertryckts på scenen och andra, informella, handlingar får komma fram. Scenen, och dess inramning och tillhörande rekvisita, hjälper och påverkar aktören i dennes framträdande. Exempel på rekvisita är möbler och andra platsbundna ting (Goffman 2009). Ytterligare en faktor som påverkar individens framträdande är publikens respons, då det är publiken som skall godkänna eller underkänna aktörens framträdande och den roll som denne spelar (Berg 2007). Goffman använder sig av begreppet *rolldistans* för att diskutera till vilken grad en individ går upp i sin roll. Han menar att eftersom en person uppträder i många olika roller blir det omöjligt för denne att gå helt upp i en av rollerna (Ritzer 2009). Rolldistans handlar om att personer, till olika grad, separerar sig själva från rollerna som denne uppträder i och att denne utvecklar en förmåga att skilja dem åt. Särskiljningen bidrar i sin tur till att individen kan inta olika roller i olika sammanhang, utan att någon konflikt behöver uppstå (Berg 2007).

3.2 Sammanfattning

Vi har beskrivit tre olika interaktionisters teorier och begrepp och har sett att delar av det vi tagit upp kan kännas igen mellan de olika teoretikerna, såsom att Meads begrepp "I" kan liknas vid Goffmans begrepp det mänskliga Jaget och hans begrepp "Me" vid det socialiserade Jaget. Ytterligare exempel på likheter kan nämnas att Cooleys begrepp spegeljaget kan jämföras med Meads begrepp rolltagande, då begreppen handlar om hur en person genom någon annan upplever sig själv. Vi kan dock se en skillnad mellan de båda begreppen, vilken ligger i att Cooleys spegeljag handlar om hur en individ anammar den bild av sig själv som de andra speglar och gör den till sin egen självuppfattning (Ritzer 2009). Medan Meads begrepp rollövertagande handlar om att en person kan sätta sig in i och förstå den andres attityder gentemot en, utan att individen för den delen behöver ta över den bild av sig själv som överförs och införliva den med sin egen syn på sig själv (Mead 1976). Det blir således en skillnad mellan individens egen uppfattning av sig själv och de andras uppfattning. Att begreppen på detta sätt kan härledas till förklaringar runt samma fenomen, men ändå på olika sätt förklara dessa, anser vi stärker och förtydligar i de teoretiska kopplingar vi använder för att förstå vår empiri. Ett exempel på detta är att teoretikernas begrepp, rolltagande och spegeljaget, kan ställas emot varandra, vilket på så sätt ger oss möjlighet att förklara hur synen på sig själv kan påverkas på olika sätt. Genom att vi kunnat använda både Goffmans och Meads skilda begrepp anser vi att vi har kunnat förklara olika aspekter av den självframställan som görs på nätverken på ett mer mångfasetterat vis. Det har därför varit givande att använda olika symboliska interaktionisters idéer.

4 Metod

I detta kommande metodkapitel kommer vi redogöra för, diskutera och motivera vårt metodologiska tillvägagångssätt för genomförandet av studien. Inledningsvis beskrivs valet av metod, hur vi gått tillväga för att finna litteratur kring ämnet samt urvalsförfarandet. Vi kommer även redogöra för datainsamlingen och hur materialet sedan bearbetats och analyserats. Kapitlet avslutats med en diskussion kring studiens tillförlitlighet och äkthet samt med vår förförståelse och de etiska överväganden vi har gjort.

4.1 Val av metod

För att besvara studiens syfte och för att kunna fånga ungdomars tankar och upplevelser kring självframställan på sociala nätverk valde vi att utföra en kvalitativ undersökning, då den kvalitativa forskningsansatsen lämpar sig när forskare önskar gå in på djupet kring informanternas subjektiva upplevelser och tolkningar av ett visst fenomen (Larsson 2005). Vårt intresse ligger inte i att generalisera vårt resultat och uppnå en absolut sanning, utan i att exemplifiera, tolka och förstå informanternas skilda tankar och upplevelser, vilket gör den kvalitativa forskningsansatsen lämplig (Bryman 2011).

Vidare valde vi att använda oss av både enskilda semistrukturerade intervjuer och en fokusgruppsintervju för att samla in vår empiri. Anledningen till detta val var att vi, likt Berg Wikander (2005), tror att en blandning av ett flertal metoder bidrar med en mer flerdimensionell och nyanserad bild av det undersökta ämnet. Genom att använda både enskilda intervjuer och fokusgrupper anser vi att våra frågeställningar har blivit belysta utifrån flera olika dimensioner och perspektiv.

Vi valde att använda den semistrukturerade intervjumetoden eftersom vi önskar förstå och tolka ungdomarnas egna upplevelser av sin subjektiva livsvärld, vilket denna metod lämpar sig för att göra (Kavle & Brinkmann 2009). Den semistrukturerade intervjumetoden innebär att forskaren utformar en flexibel intervjuguide över olika teman och frågor som planeras att tas upp under intervjun (Bryman 2011). Metoden lämpar sig bra när intervjuaren önskar spinna vidare på oväntade svar samt följa upp och fördjupa de tankar och upplevelser som informanten ger uttryck för (Esaïasson et al. 2007). Anledningen till att vi valde att genomföra en fokusgruppsintervju är för att den kan komplettera de enskilda intervjuerna, då denna metod lämpar sig när forskaren önskar få fram fler nyanserade attityder och föreställningar om ett visst ämne (Billinger 2005). Detta gör metoden lämplig i vårt fall då vi önskar undersöka föreställningar kring normer på sociala nätverk. Metoden innebär att deltagarna, under ledning av en moderator, får samtala och diskutera ämnet utifrån vissa specifika teman (Esaïasson et al 2007).

En nackdel med fokusgruppen som metod är att forskaren kan förlora djup vad gäller varje persons upplevelse av livsvärlden, då det kan finnas tankar som personer ej vill uttrycka i en grupp (Trost 2005). Vi anser dock att vi i vår undersökning kompenserar för denna nackdel i och med genomförandet av enskilda intervjuer.

Vi har vidare valt att nyttja en abduktiv forskningsansats, vilket är en kombination mellan det induktiva angreppssättet, som utgår från empirin, och det deduktiva som utgår från teorin (Larsson 2005). För oss har det inneburit att vi innan insamlingen av empirin haft en tanke om vilka teorier som kan komma att bli aktuella, men samtidigt försökt vara öppna för att andra teorier kan komma att bli intressanta. Genom att inta ett abduktiva synsätt tror vi att vi har kunnat undvika risken för att finna svar som endast bekräftade teorin och på så sätt undvikit att gå miste om det informanternas verkligen upplever som viktigt och meningsfullt, samtidigt som faktumet att vi har haft en tanke från början om eventuell teori har givit undersökningen ett visst fokus. Vi är dock medvetna om att vår förförståelse och de teorier som vi har haft i åtanke att använda möjligtvis ändå har påverkat vår tolkning av informanternas utsagor till viss del.

4.2 Litteratursökning

För att finna relevant forskning för vår studie har vi använt oss av olika sökmotorer. En gedigen kunskap om forskningsläget resulterar enligt Kvale och Brinkmann (2009) i ökad kvalitet vid intervjuutförandet och därmed också i en ökad kvalitet i själva uppsatsen, varför vi lade relativt mycket tid på att söka efter forskning kring ämnesområdet. För att finna forskning inom området använde vi sökmotorerna Gunda, Summon, Libris och SwePub, där sökorden som användes var synonymer både på svenska och engelska till *ung** i kombination med begrepp så som *internet*, *sociala nätverk*, *självbild* och *norm**. Detta resulterade i ett antal träffar på studier kring ungdomar och internet, många med fokus på kränkningar, utsatthet och identitet. Vi använde sedan de studier vi fann berörde vårt ämnesområde för att få tips på fler referenser. Slutligen använde vi oss även av databaserna Social service abstract och Sociological abstracts för att finna internationella studier.

För att finna information om de sociala nätverken och dess funktioner har vi vänt oss till Facebooks hemsida, men då all information inte stod att finna där fick vi göra andra sökningar. Då det var svårt att hitta denna information fick vi till slut vända oss till Wikipedia och andra mindre vetenskapligt pålitliga källor, så som bloggar. Då dessa källors information om nätverken stämde överens sinsemellan och även med vår kunskap om de sociala nätverken, bedömde vi dem som acceptabla att använda.

4.3 Urval

Då syftet med vår uppsats var att undersöka gymnasieungdomars upplevelser var det självklart att det var ungdomarna själva som skulle intervjuas. Förutom att informanternas skulle vara i gymnasieåldern var ytterligare ett urvalskriterie att de skulle använda något eller några sociala nätverk dagligen, då de behövde kunna relatera till de frågor vi ställde. För att komma i kontakt med dessa ungdomar valde vi att nyttja ett målstyrt urval, vilket innebär att personer som är relevanta för det som skall undersökas väljs ut (Bryman 2011). Vi kontaktade en rad rektorer på gymnasieskolor i Göteborgsområdet i syfte att få tillstånd att komma dit och rekrytera informanter. Vi fick svar från en skola som tillät oss att komma till skolan och fråga elever om de önskade delta. Vi pratade med några ungdomar som var intresserade, berättade om syftet med undersökningen och lämnade ut ett informationsbrev (se bilaga 1) med ytterligare information, vilket slutligen

resulterade i att fem ungdomar ville delta. Efter att ha varit på skolan behövde vi fler informanter och kontaktade därför en fritidsgård, som i förhållande till skolan, låg i ett område med andra socioekonomiska förutsättningar, vilket vi trodde skulle kunna bidra till en större variation i intervjuvaren. Personal på fritidsgården förmedlade sedan kontakt med två ungdomar som visade intresse för att delta.

För fokusgruppen valde vi att nyttja en naturlig grupp där ungdomarna känner varandra sedan tidigare, då vi, i likhet med Billinger (2005), trodde att det kunde bidra med en bättre diskussion. Den grupp vi kom i kontakt med bestod endast av tre personer med en homogen könsfördelning. Totalt genomfördes fyra enskilda intervjuer samt en fokusgruppsintervju. Totalt i studien medverkade fem killar och två tjejer. Då vi inte har ämnat göra en jämförande studie mellan könen har vi inte heller haft för avsikt att ha en absolut jämn könsfördelning. Vi är dock medvetna om att denna något ojämna könsfördelning kan tänkas innebära en skevhet i vårt resultat, då killarnas röster utgör en större del av resultatet. Vi kan dock i efterhand se att det inte är någon skillnad mellan könen i hur de upplever och beskriver de sociala nätverken, vilket vi anser gör den ojämna könsfördelningen mindre problematisk i vår studie. Informanterna är från alla årskurser på gymnasiet, använder något socialt nätverk varje dag samt är av olika etniska ursprung.

4.4 Datainsamling

Vi samlade in vår empiri med hjälp av både enskilda semistrukturerade intervjuer och med hjälp av en fokusgrupp. Intervjuerna genomfördes på ungdomarnas skola eller på deras fritidsgård. Anledningen till att vi valde att genomföra intervjuerna här var att det i båda fallen var en plats som var välbekant för ungdomarna, vilket vi tror bidrog med en ökad trygghet i intervjusituationen. Alla intervjuer förlades till en tid som passade ungdomarna och de enskilda intervjuerna varade mellan 25 till 50 minuter och fokusgruppen varade i cirka 70 minuter. Vi inledde varje intervju med att berätta om syftet med undersökningen, de etiska riktlinjerna och ramarna för intervjun samt med att understryka att det inte finns några rätta eller felaktiga svar. Ungdomarna hade dock fått skriftlig information om delar av detta innan, men vi ansåg det ändå av vikt att ta upp igen då alla kanske inte hade läst informationsbrevet. Vi valde även att spela in intervjuerna för att kunna rikta allt fokus på informanten och dennes utsaga samt för att en upprepande lyssning kan tänkas minska våra enskilda tolkningar och möjliggöra en korrekt citering i resultatåtergivelsen.

4.4.1 Enskilda semistrukturerade intervjuer

Vid de enskilda intervjuerna var vi endast en som intervjuade varje ungdom. Ett val som grundade sig i den maktassymetri som kan tänkas uppstå till följd av att det är vi som intervjuare som håller i dagordningen samt till följd av att de är yngre än oss (Kvale & Brinkmann 2009). För att göra intervjusituationen bekvämare för ungdomarna var vi även noga med att inte använda ett utestängande språk. Den semistrukturerade intervjun innebär att forskaren har en intervjuguide (se bilaga 2) innehållande olika teman och förslag på frågor som intervjuaren utgår från under intervjun (Bryman 2011). Vår intervjuguide är uppdelad utefter två teman *normer för framställan* samt *synen på sig själv*, vilka är teman som härrör från våra

frågeställningar. Att vi valde att dela upp intervjuguiden utifrån olika teman bidrog, enligt vår mening, till en tydligare struktur och en ökad lätthet vad gäller att orientera sig i guiden.

Vi har under intervjuerna inte följt intervjuguiden fullständigt, utan frågorna och dess ordningsföljd har varierat beroende av informanternas svar. Att vi har anpassat intervjun utifrån ungdomarna och deras svar tror vi har skapat utrymme för ungdomarna att beskriva sina egna upplevelser. Vi anser dock att den semistrukturerade intervjuformen, i jämförelse med den ostrukturerade, kan kritiserats på grund av att vår förförståelse påverkar utformningen av frågorna och därmed kan tänkas påverka informanternas svar. För att minska risken för att vår förförståelse skulle påverka informanternas tankar och svar strävade vi efter att inte ställa ledande frågor, samt att vi under intervjuerna ständigt verifierade vår uppfattning och tolkning av informanternas svar. Genom att använda intervjuguiden på ett flexibelt sätt tror vi att vi har behållit fokus gällande vårt syfte med studien, samtidigt som vi, genom att anpassa intervjun utefter vad informanten framhåller som viktigt, har fångat informanternas egna upplevelser.

Vi kom att få varierande användning av intervjuguiden beroende av hur muntligt aktiva och reflekterande informanterna var i sina svar. Efter vår första intervju insåg vi dock att det var vissa frågor som inte var särskilt tydliga och som upprepades, vilket gjorde att vi kom att ändra och förbättra guiden något. Vi är medvetna om att en pilotstudie hade kunnat tydliggöra oklara frågor redan innan första intervjun gjordes, men eftersom vi till en början hade svårt att finna informanter gjorde vi inte någon sådan. På så sätt fick den första intervjun istället fungera verifierande för intervjuguiden. Att efter den första intervjun ändra guiden för att korrigera tveksamheter är något som rekommenderas av Trost (2005).

4.4.2 Fokusgrupp

Vi genomförde en fokusgrupp bestående av tre ungdomar i gymnasieåldern, vilket är ett relativt litet antal deltagare för en fokusgrupp, då fokusgrupper ofta består av minst fyra deltagare (Bryman 2011). Anledningen till att vi valde att endast ha tre personer i vår fokusgrupp var att vi inte fann några fler personer som var villiga att delta vid detta tillfälle samt därför att vi ville nyttja Billingers (2005) råd att använda oss av en naturlig grupp där deltagarna känner varandra sedan tidigare, vilket dessa ungdomar gjorde. Detta lilla antal deltagare och faktumet att de kände varandra sedan tidigare tror vi kan vara anledningen till att ingen av deltagarna kom i skymundan och att alla tog ungefär lika stor plats under vår intervju, då en för stor grupp lättare kan resultera i att vissa personer hamnar i skymundan under intervjun (Billinger 2005). Vi var innan genomförandet av fokusgruppsintervjun medvetna om att en problematik med fokusgruppsintervjun är att deltagarna kan hämmas i sina uttalanden till följd av att de hellre följer gruppens normer (Bryman 2011), men i detta fall kunde vi med tydlighet se att deltagarna vågade tycka olika och att de ifrågasatte varandras uttalanden, vilket vid flera tillfällen väckte mycket intressanta och givande diskussioner.

Vid fokusgruppens genomförande var vi båda närvarande och båda fungerade under intervjun som moderatorer. Vi inledde fokusgruppen, där alla samlades kring ett bord, med att ge information om de etiska riktlinjerna samt om vissa specifika förhållningsregler som gäller vid en fokusgrupp, såsom att allas

synpunkter är av största vikt, att vi ej ska avbryta varandra samt att vi inte ska tala i munnen på varandra, då detta förutom att hämma ungdomarna, dessutom gör transkriberandet vanskligt och citat svåra att använda (Bryman 2011). Vi valde, då det kan främja diskussionen, ett mellanting av det ostrukturerade och det strukturerade förfarandet, vilket innebär att deltagarna själva bidrar till utformningen av fokusgruppens diskussion, men att moderatorn vid vissa välbehövliga tillfällen går in och styr upp diskussionen (Billinger 2005). Vi hade i förväg utformat en intervjuguide (bilaga 3) med frågor som vi skulle kunna använda om diskussionen hamnade i stiltje. Intervjuguiden utformades utifrån samma teman som i de individuella intervjuerna och guidens frågor kom till användning när vi skulle leda in diskussionen på ett nytt tema och när vi behövde ställa följdfrågor. I fokusgruppsintervjun blev dock många frågor besvarade utan att vi behövde ta upp eller leda in på specifika ämnen, vilket är positivt då det minskade vårt inflytande på diskussionen och dess riktning. Vi hade inte på förhand bestämt vem av oss moderatorer som skulle ställa vilka frågor, utan båda kom att ställa de följdfrågor som ansågs lämpliga. På detta sätt anser vi att vi kunde uppmärksamma och följa upp olika aspekter som annars kunde ha missats.

Under både de enskilda intervjuerna och fokusgruppen arbetade vi ständigt med att inte visa våra egna åsikter och uppfattningar om ämnet samt med att förklara att det ej finns några rätta eller felaktiga svar. Ändock kunde vi vid vissa intervjuer uppleva att informanterna till en början försökte anpassa sina svar utefter vad de trodde att vi intervjuare önskade höra. Vi upplevde dock att denna anpassning minskade när frågorna ställdes mer generellt riktat till alla ungdomar än när de riktades till den egna personen, vilket påverkade hur vi, i kommande intervjuer, formulerade frågorna.

4.5 Bearbetning och analys av materialet

Vi genomförde transkriberingarna av våra ljudinspelningar så snart som möjligt efter det att intervjuerna gjorts för att fortfarande ha intervjun kvar i minnet. Transformeringsfrån ljud till text har skett relativt ordagrant, men en uteslutning av uttryck såsom ”eh”, ”öh” och dylikt har gjorts. Detta eftersom en utskrift av dessa inte är avgörande för att besvara våra frågeställningar samt eftersom dessa uttryck kan fungera fördummande för intervjupersonen (Kvale & Brinkmann 2009).

Vi har valt att nyttja kodning som metod, då vi anser att det är ett lämpligt sätt att göra ett stort empiriskt material hanterbart och meningsfullt. Det finns flera sätt att koda sitt material på och vi har utgått ifrån en datastyrd kodningsmodell. Att den är datastyrd innebär att vi har utgått från empirin för att genom tolkning av denna finna lämpliga koder (Kvale & Brinkmann 2009). Kodningsprocessen har gått till så att vi först har läst igenom alla intervjuer för att få en helhetsbild av empirin. Sedan har vi läst igenom texten igen och när vi har funnit ett stycke av intresse har vi kodat det med hjälp av ett ord som symboliserar innebörden i stycket. Sedan placerades de koder som kunde kopplas samman i en och samma grupp och kategoriserades därefter i större teman, vilka var *Normer för självframställan*, *Självframställansprocessen* och *Konsekvenser för synen på sig själv*. Eftersom vi har utgått från den insamlade empirin för att finna koder och kategorier, och därmed kommit ifrån problemet med att empirin tvingats in i en på förhand bestämd kategori, anser vi att denna form av analysmetod har fungerat

bra för att beskriva informanternas egna upplevelser. Vi anser att denna kodning har hjälpt oss att strukturera och skapa en hanterbar mängd av data samt till att forma tänkandet kring empirin, vilket vi tror har underlättat en vidare tolkning av meningen. En tolkning som i vår undersökning har skett med hjälp av tidigare forskning och teoretiska perspektiv. Således har våra tolkningar förmodligen gått utöver informanternas självförståelse i syfte att frambringa bredare och djupare tolkningar än informanternas egna.

4.5.1 Presentation av resultat

Vi har valt att presentera resultat och analys integrerat och de kategorier som vi fann genom vårt kodningsförfarande har använts som utgångspunkt för teman i uppsatsens resultat- och analysdel. Vi har valt att använda oss av mycket citat i vår uppsats resultatåtergivning, då vi anser att det bidrar till att frambringa ungdomarnas egna röster samt till att möjliggöra för läsaren att bedöma vår tolkning. Alla informanter är representerade i resultatåtergivelsen även om vissa informanter citeras oftare än andra. Den något ojämna fördelningen mellan informanternas citat beror på att vissa av ungdomarna hade lättare för att uttrycka sig i det talade ordet och därför var enklare att citera. Eftersom vi gjorde fyra enskilda intervjuer använde vi E1-E4 för att visa att citatet var från någon av de enskilda intervjuerna och F1-F3 för att påvisa vad som deltagarna i fokusgruppen sa. Citaten från fokusgruppsintervjun kommer i övrigt redovisas på samma sätt som de enskilda intervjuerna. Vi har vidare använt oss av det här tecknet (...) för att symbolisera att vissa ord eller meningar har tagits bort i citatet, till exempel för att informanterna har kommit in på ett sidospår.

4.6 Metoddiskussion

Då vi genomfört en kvalitativ studie har vi valt att använda kriterierna "tillförlitlighet" och "äkthet" för att diskutera kvaliteten på vår studie, då alternativen "validitet" och "reliabilitet" härrör från den kvantitativa metodens kvalitetskontroll (Bryman 2011). Den kvalitativa studien innebär, till skillnad från den kvantitativa, att illustrera ett fenomenens karaktär eller egenskap snarare än mängden av denna karaktär, varför metoden för insamling av data skiljer sig mellan de olika forskningsansatserna. Forskning värderas utefter kvaliteten på de nyttjade metoderna (Olsson & Sörensen 2011) och vi anser att det är relevant att använda begreppen "tillförlitlighet" och "äkthet" för att diskutera vår studies kvalitet, då dessa är utformade utefter den kvalitativa undersökningen (Bryman 2011).

4.6.1 Tillförlitlighet

En studies tillförlitlighet diskuteras i termer av arbetets trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet och möjlighet till styrkning och konfirmering (Bryman 2011). En teknik som Bryman (2011) framhåller som viktig för att öka studiens tillförlitlighet är att använda sig av metodtriangulering, vilket innebär att forskaren använder flera metoder i samma studie. Att vi har använt oss av flera metoder, både fokusgrupp och enskilda intervjuer, för att besvara våra frågeställningar menar vi kan ha bidragit till att öka studiens tillförlitlighet. Vi kunde nämligen se att de enskilda intervjuerna bidrog med ett större djup gällande ämnet, medan fokusgruppen gav bredare diskussioner. Vi inser att om vi endast hade gjort enskilda intervjuer eller endast fokusgrupper, och på sätt hunnit med

fler, hade resultat kunnat bli ett annat, men vi tror dock att det inte hade givit oss samma heltäckande material som vi nu fått genom de båda metoderna. För att öka vår studies trovärdighet har vi även varit noga med att under intervjuerna säkerställa att vi uppfattat ungdomarna på korrekt sätt genom att ställa följdfrågor, sammanfatta det som sagts samt genom att be dem förtydliga sina svar då detta behövts. Hade vi inte gjort detta kan vi med säkerhet säga att fler misstolkningar hade gjorts, då ungdomarna vid några tillfällen förtydligade sig själva och rättade oss. För att ytterligare försäkra oss om att vi inte hade misstolkat ungdomarna erbjöd vi dem att ta del av det transkriberade materialet för att de skulle kunna få en chans att bekräfta eller dementera det de sagt. På så sätt ville vi stärka studiens trovärdighet, dock var ungdomarna inte intresserade av att ta del av dessa transkriberingar.

Vidare har vi försökt återge och beskriva ungdomarnas svar så tydligt som möjligt för att åstadkomma så kallade täta beskrivningar. De täta beskrivningarna är enligt Bryman (2011) ett sätt att förse andra med tillräcklig information för att de ska kunna se huruvida studien kan överföras till en annan miljö. För oss blev ett sätt att underlätta återgivningen att spela in och transkribera samtliga intervjuer. Vi anser dock att resultatet inte är direkt överförbart, då vi som intervjuare naturligtvis sätter vår prägel på intervjun genom bland annat de följdfrågor som ställs. Vi kan även se att vår förförståelse för området innebar ytterligare en påverkan i intervjuandet samt att dynamiken i fokusgruppen påverkade utfallet av denna intervju. Dessa olika faktorer påverkan på intervjun kan anses oundvikliga, men vår avsikt med undersökningen betonar ett exemplifierande av ungdomarnas upplevelser snarare än att de ska vara överförbara. Det kan dock tänkas att även om en annan sammansättning av informanter hade gjorts och de då hade förmedlat andra svar, så hade andra ungdomar kunnat känna igen sig i de beskrivningar ungdomarna i denna studie gett. Detta kan anas då intervjupersonerna i vår studie i mycket ger väl överensstämmande svar och dessutom ofta talar generellt om attityderna som de upplever finns bland sina jämnåriga.

Bryman (2011) beskriver vikten av att inta ett granskande synsätt under studiens gång och att ge en fullständig redogörelse gällande forskningsprocessen, för att öka studiens pålitlighet. Vi har i vår studie försökt ta hänsyn till detta genom att så ingående som möjligt beskriva vårt förfarande genom uppsatsprocessen och hålla denna transparent. Vi anser att det faktum att vi har beskrivit det metodologiska tillvägagångssättet och den egna förförståelsen med noggrannhet, samt att vi har mycket citat i resultatåtergivelsen, har ökat studiens genomskinlighet och på så sätt dess tillförlitlighet. Vi inser att då vi av etiska skäl har valt bort att redovisa för vissa egenskaper hos informanterna, som skulle kunna leda till igenkänning, i viss mån har inskränkt på studiens transparens. Som ett led i att bidra med ökad transparens har vi dock valt att redovisa för när citatet kommer från en person i fokusgruppen och när den kommer från en person i en enskild intervju.

Vi har båda kontinuerligt bedömt och granskat materialet och analysen och på så sätt fungerat som revisorer till vårt arbete och på så sätt alltid fått två aspekter i bedömningarna av dessa. Bryman (2011) tar upp vikten av att kunna styrka och konfirmera sin studie och menar att detta, i den kvalitativa undersökningen, ligger i att forskaren inte låter personliga värderingar eller den teoretiska inriktningen påverka utförandet eller analyserandet av en undersökning. Därför har vi som

forskare varit noga med att diskutera och medvetandegöra vår förförståelse för att inte låta denna påverka oss i alltför hög grad i arbetet.

4.6.2 Äkthet

Bryman (2011) beskriver vikten av att undersökningen ger en rättvis bild av informanternas olika åsikter och upplevelser. Vi har i vår undersökning försökt uppfylla detta genom att ge en nyanserad bild av ungdomarnas svar och använda rikligt med citat. Vi har också varit noga med att spegla alla ungdomars svar och om inte alla informanter har varit överens i en fråga har vi även låtit detta framkomma. Vi har inte heller medvetet utelämnat delar av våra resultat för att dessa inte går i linje med vår förförståelse eller analyserande av materialet.

Bryman (2011) diskuterar även huruvida undersökningen kommit informanterna själva till gagn som del av att uppfylla äkthetskriterierna. Ungdomarna verkade under intervjuens gång resonera sig fram till fler och fler insikter och slutsatser under intervjun, i det att de började associera och tolka utefter de frågor vi ställde. Detta kan tolkas som att de till viss del kan ha fått ökad förståelse för internet som social miljö redan vid intervjutillfället. Vi upplever det även som rimligt att vår undersökning därför skulle kunna väcka liknande funderingar och insikter hos andra ungdomar och att uppsatsen skulle kunna användas som diskussionsunderlag för att väcka tankar om hur man kan påverkas av andra över internet. Det kan dock ses som problematiskt att vi har utgått från teoretiska ramar, då ungdomar kan ha svårt att sätta sig in i resultatet av studien.

4.7 Förförståelse

Thomassen (2007) skriver att det är omöjligt att inleda en forskning utan att denna bottnar i en viss förförståelse. I vårt fall är denna påverkad av de mediala rapporter som varit aktuella nyligen och som vi upplever har fokuserat på nackdelarna med internet och sociala nätverk. Ett exempel på detta är bland annat den laddade debatten om näthat på de sociala nätverken och incidenten som uppstod på Instagram. Detta tillsammans med att mycket av den tidigare forskning vi tagit del av behandlar negativa konsekvenser av ungdomars användande av sociala nätverk, har bidragit till vår förståelse om att det är ett hårdare klimat på internet än i den fysiska verkligheten. En annan del av vår förförståelse bottnar i att vi själva använder sociala nätverk såsom Facebook och Instagram, vilket också har format vår bild av vad som sker och hur självframställan görs på de sociala nätverken. Vi inser att denna samlade förförståelse till viss del har påverkat undersökningen i stort, men även om vi inte kan vara helt objektiva har vi ändå försökt, genom arbetets gång, att hålla vår undersökning så fri som möjligt från den bild vi har med oss samt att inte vinkla eller undanhålla information.

4.8 Etiska överväganden

Det är av största vikt att vi som forskare under uppsatsen gång tar hänsyn till vissa etiska aspekter och det faktum att vi har intervjuat ungdomar resulterar i vissa specifika etiska överväganden. Om informanterna är under 15 år skall samtycke från vårdnadshavare begäras in (Vetenskapsrådet 2002), men då vår undersökning riktar sig till personer över denna ålder och då vi anser att ämnet överlag inte är av vidare känslig karaktär har samtycke från föräldrarna inte begärts in i detta fall.

Vid rekryteringen delades ett informationsbrev ut som bland annat innehöll information om deltagandet, dess frivillighet samt kontaktuppgifter till oss båda.

Informerat samtycke är en viktig forskningsetisk riktlinje, vilken förutsätter att informanterna ges information om syftet med studien, studiens upplägg samt om att deltagandet är högst frivilligt och att de kan dra sig ur om de önskar (Kvale & Brinkmann 2009). Informanternas samtycke, till både deltagandet och inspelandet av intervjuerna, finns på ljudinspelningarna som gjordes. Att informanterna rekryterades och intervjuades i skolans lokaler kan dock, enligt vår mening, skapa vissa etiskt problem gällande samtyckeskrevet. Detta eftersom de kan uppleva deltagandet som en del av skolarbetet, som något de är obligerade att göra. Att ungdomarna skulle kunna ha känt sig obligerade att delta är något som skulle kunna vara aktuellt även för ungdomarna på fritidsgården, då de blev tillfrågade av en personal på fritidsgården. För att minimera denna risk betonade vi, i båda fallen, med tydlighet att det är frivilligt att delta och att de kan avbryta när de så önskar.

Vi har även tagit *konfidentialitetskravet* i beaktande, vilket innebär att uppgifter som eventuellt kan göra informanterna igenkännliga skall utelämnas (Vetenskapsrådet 2002). För att minska risken för igenkännande har vi valt att inte avslöja ungdomarnas namn, kön eller ålder samt inte heller namnet på skolan eller fritidsgården. På så sätt tror vi att eventuella negativa konsekvenser för informanterna till följd av deltagandet kan minimeras. Vi anser dock att det uppstår vissa problem gällande konfidentialitetskravet i fokusgruppen, då informanterna i denna ej kan förbli anonyma gentemot varandra samt därför att vi ej kan garantera att de andra deltagarna inte sprider informationen vidare. Vi anser dock att ämnet inte är av direkt känslig karaktär, då ungdomarna ofta kunde diskutera hur andra framställer sig själva snarare än hur de själva gör det. Ungdomarna har även informerats om att materialet kommer förvars utom räckhåll för obehöriga samt att det bara kommer läsas av oss i sin helhet. Vi har även beaktat *nyttjandekravet*, vilket innebär att materialet endast får användas för det avsedda forskningsändamålet (Bryman 2011). Vi har därför även informerat deltagarna om att materialet endast kommer användas som resultat i vår uppsats.

5 Resultat och Analys

Nedan presenteras resultatet av vår undersökning där vår empiri förstås och tolkas med hjälp av den symboliska interaktionismen som vi valt som teoretisk utgångspunkt. Empirin kommer även jämföras med den tidigare forskning vi presenterat. Vi kommer i det följande redogöra för att ungdomarna styr intrycken de önskar förmedla för att forma en viss bild av dem själva, för att sedan beskriva vilka normerna är som påverkar denna styrning. Slutligen kommer vi beröra hur nätverksvännernas respons och dess sammansättning bidrar till att påverka ungdomars självframställan samt vilken påverkan de framställningar som görs får på ungdomarnas syn på sig själva.

5.1 Att anpassa sin självframställan

Att presentera sig själv på sociala nätverk är enligt ungdomarna i vår undersökning en delvis medveten process, där en reflektion sker kring vilka delar av sig själv som ska framhållas och vilka som bör döljas. Många av informanterna uttrycker att den profil de skapar på nätverken inte utgör en fullständig representation av dem själva, utan att de kan skapa en önskvärd och förskönad bild av sig själva, en bild som inte alltid stämmer överens med hur de är IRL (In Real Life). Informanterna F3 och E1 ger uttryck för detta i följande citat:

Men så har man också dom som när man ser deras Facebookprofil och möter dom i verkligheten, alltså det är helt olika personer. Dom har typ skraddarsytt sig själva nästan för att få andra att tro att dom är så. - F3

Jag menar min Facebooksida visar ju inte direkt hela mitt liv eller hur jag är som person, utan det blir ju lite mer den som man vill framstå som. Alltså jag menar man avtaggar ju fula bilder och så och sådana bilder där det gick lite för vilt till. - E1

Det ungdomarna ger uttryck för är att det på de sociala nätverken finns stora möjligheter att anpassa den bild som de sänder ut till sina nätverksvännar och att detta kan göras på olika vis, genom till exempel försköning av bilder och selektering av publiceringar. Resultaten av detta blir att ungdomarna i interaktionen på de sociala nätverken styr de bilder, eller intryck, som de sänder ut till sina nätverksvännar, något som en av ungdomarna liknar vid "att skraddarsy sig själv". Det ungdomarna ger uttryck för är vad Goffman (2009) benämner som intrycksstyrning, vilket handlar om hur en aktör på olika sätt anpassar och styr sin självframställan genom att ta hänsyn till en viss publik, en publik som aktören vill förmedla en viss bild till. Det vi kan se i det ungdomarna uttrycker är att de, som aktörer på de sociala nätverken, försöker styra den bild som de förmedlar till sin publik, vilket på så sätt formar bilden av dem som personer. Publiken representeras här av personens nätverksvännar.

5.2 Nätverkens självframställansnormer

Vi har kunnat skönja att de normer som existerar på nätverken påverkar hur ungdomarna, både medvetet och omedvetet, väljer att framställa sig, då de försöker leva upp till normerna på de sociala nätverken. De normer som vi har kunnat urskilja existerar på nätverken är att nätverksanvändaren ska framstå som *rolig*, *snygg*, *smart* och *privat*, vilka är normer som vi kommer redogöra för i det

nedanstående. Vi kommer slutligen även redogöra för vad som är unikt med den självframställan som görs på de sociala nätverken i jämförelse med IRL.

5.2.1 Rolig och underhållande

Många av informanterna uttrycker att det är viktigt att vara rolig och underhållande på de sociala nätverken och att de därför försöker undvika att göra publiceringar som är vardagliga och tråkiga. Genom att istället utforma fyndiga publiceringar och skriva om mer unika händelser kan ungdomarna styra intrycken av dem själva och forma en bild av dem som en rolig och underhållande person. Ungdomarna uttrycker vid flera tillfällen att de själva tycker att det är tråkigt att läsa om saker som inte fungerar underhållande, vilket en av ungdomarna uttrycker på följande vis:

Alltså, jag är lite så att har du inget roligt att säga, behöver du inte säga det alls. Jag tycker att det ska vara lite roliga anekdoter och det händer ju inte varje dag. - E2

Med detta syftar informanten till att hen tycker att vardagliga händelser och intetsägande uppdateringar på de sociala nätverken bör undvikas och understryker att det är viktigt att den självframställan som görs på internet är intressant och givande. En annan informant uttrycker också att hen inte vill ta upp någon annans tid med tråkiga publiceringar och fylla "nyhetsflödet" med vardagliga och tråkiga uppdateringar som ingen orkar läsa. Då detta är något som samtliga informanter framhäver och något som även påtalas av Boyd (2010), som skriver att människor vill läsa om sådant som stimulerar sinnena och inte om tråkiga och ovidkommande saker, menar vi att det kan anses vara en rådande norm på de sociala nätverken.

5.2.2 Privat

Något som många informanter framhäver är att de upplever att andra går över gränsen för vad som bör delas på de sociala nätverken och att de därmed upplever att många är för utelämnande i sina uppdateringar. En annan norm som vi har kunnat utläsa blir därmed att man bör hålla på den privata sfären. Vidare uttrycker en informant att det kan vara dumt att publicera till exempel sina privata politiska åsikter på de sociala nätverken, då detta kan ses som för personlig information. Alla ungdomarna ger uttryck för att de anser att många delar med sig av allt för mycket privata tankar på de sociala nätverken, men det som ungdomarna framför allt ogillar är att många ger uttryck för allt för mycket känslor här. En informant uttrycker det som att:

Det blir för mycket av att publicera hela sitt känslomässiga liv på Facebook, det blir lite överkill om det är någon som har 500 vänner och så visar de för dessa 500 vännerna exakt vad dom tänker i just det ögonblicket. Man hade ju liksom inte gått fram till en människa som man inte känner och sagt det, det blir skevt på något sätt tycker jag. - E1

Informant E1 uttrycker i citatet ovan att det är för mycket att publicera "*hela sitt känslomässiga liv*" på Facebook och i detta tar hen hänsyn till vilka som kommer att läsa det som skrivs. Vi kan anta att dessa 500 vänner som informant E1 har på Facebook inte alla står lika nära hen, vilket kan vara anledningen till att hen inte

anser det lämpligt att "spy ut sina känslor" inför hela denna stora skara av läsare och vänner. Att rikta ett budskap till en sådan stor skara är inget man skulle göra IRL menar informant E1, och fortsätter sitt resonemang med att beskriva att dessa tankar inte är något man borde dela med människor som man inte känner.

Begrepp tagna från Goffmans (2009) dramaturgiska modell kan användas för att förklara detta vidare, då läsarna kan ses som ungdomens publik. Goffman (2009) menar att för att veta hur vi ska framstå inför andra så försöker vi tillskansa oss information om de vi uppträder inför. Hur vi bör agera inför dessa är beroende av de normer som råder i den sociala grupp där personen ingår. När vi således berättar något för vår vänskrets kan vi enkelt föreställa oss hur dessa kommer att reagera och hur informationen kommer att tas om hand. Vår tolkning blir således att när en person publicerar något om sig själv på ett socialt nätverk, och personen har flera hundra vänner som kommer ta del av detta, kan inte denna publik kontrolleras eller förutses på samma sätt som den nära vänskretsen IRL, vilket kan vara en anledning till det stora motstånd som uttrycks till att dela med sig av allt för privat information.

5.2.3 Smart

Flera av ungdomarna uttrycker att många vill ses som smarta på de sociala nätverken och att de därför försöker göra publiceringar som gör att de betraktas i likhet med denna norm. Detta illustreras genom nedanstående citat:

Alltså, det är bara så att folk vill ses som smarta eller fina. Det är dom två, snygga eller smarta (...) Alltså folk lägger smarta kommentarer och sånt. Vad som helst, små grejer, alla ska spela smarta och fina. - E4

I likhet med informant E4 uttrycker även flera av de andra ungdomarna att ett sätt att framställa sig som smart är att publicera smarta kommentarer, om exempelvis politiska frågor och andra samhällsrelaterade problem, men att det då är viktigt att vara påläst. Om man inte är påläst kan sådana publiceringar, enligt ungdomarna, fungera kontraproduktivt och de ses då istället som osmarta. Viktigt är också att inte göra språkliga fel, vilket informant F1 uttrycker i följande citat:

Men alltså jag tycker att det är jävligt kul när någon skriver något med en djup innebörd på engelska och så har de tio grammatiska fel eller något. Jag tycker bara att det är pinsamt, man gör ju fel. Hade jag skrivit fel hade jag tagit bort det direkt och skrivit om det rätt. - F1

I citatet framkommer att språkliga fel i en publicering på de sociala nätverken kan verka negativt för en person som önskar framställa sig som smart, och att man då gör bäst i att korrigera sin självframställan eftersom detta kan gå emot den bilden. Vi menar att detta är ytterligare ett exempel på hur intryckstyrningen blir tydlig på de sociala nätverken och hur de redskap som står till buds, i det här fallet möjligheten att ta bort en publicering, används för att dölja vissa egenskaper och på så sätt framställa en önskad bild. Att en god kommunikation är av stor vikt på internet påvisas även av Suler (2004) då han menar att förmågan att kommunicera väl kan fungera ersättande för statusmarkörer som går förlorade på internet, så som kläder, kroppsspråk och självsäkerhet. Detta kan vara en anledning till varför ungdomarna uttrycker vikten av att utforma sina uppdateringar på ett korrekt sätt, då bilden av en själv formas och förmedlas på internet genom *vad* personen väljer

att publicera men också *hur* detta görs. Att många av ungdomarna uttrycker vikten av att skriva smarta kommentarer och utforma publiceringen utan språkliga fel tyder, enligt vår mening, på att det finns en norm på de sociala nätverken gällande att man ska framstå som smart, vilket resulterar i att ungdomarna därför försöker styra intrycken i enlighet med normen.

5.2.4 Snygg

Att man ska framstå som snygg är något som flera av ungdomarna beskriver och som vi kan uttyda som ytterligare en norm för hur man bör framstå på nätverken. Informant E2 uttrycker nedan vikten av att publicera fotografier som bidrar till att andra uppfattar en som snygg:

Man försöker väl glorifiera sig på något sätt, man lägger ju inte ut den fulaste bilden man har, utan du försöker ju se bra ut för omvärlden (...) Antingen är den skitsnygg eller så är den skitful, men då gör man en min med mening, det finns liksom inget mellanting. Då är det liksom underhållande om man gör sig till, så då är det okej - E2

I citatet påvisas att, även om man överlag ska framstå som snygg, kan det ändå vara acceptabelt att publicera en ful bild i de fall den innehåller en viss komik. Anledningen till detta menar vi ligger i att normen om att vara rolig och underhållande då istället blir uppfylld. Ungdomarna uttrycker att det inte är någon skillnad mellan nätverken och IRL, då man alltid vill se så bra ut som möjligt inför sin omgivning. Det som vi i stället ser som mycket speciellt för de sociala nätverken är att det finns möjlighet att på egen hand i förväg granska och utvärdera sin egen framställan och därefter välja ut vilka bilder man publicerar. En annan fördel på de sociala nätverken är dessutom möjligheten att använda olika funktioner för att retuschera och försköna sina bilder. Informant E3 ger i följande citat uttryck för att denna retuscherings sker och vad hen tänker om detta:

Sen Instagram har kommit så kan man redigera bilder, man redigerar och lägger upp det på Facebook. Man tänker vad fan är det här, det är inte du. - E3

Informant E3 visar här på en funktion som Instagram har och som används för att göra en bild mer attraktiv, något som också kan göras genom appar på mobilen där en person kan retuschera och försköna bilder på sig själv. Vi menar att dessa funktioner kan ses som verktyg som underlättar den intrycksstyrning som sker på de sociala nätverken och som kan användas för att forma bilden av en själv som, i det här fallet, en snygg person. Att detta verktyg finns gör att en jämförelse med Goffmans (2009) begrepp rekvisita och scen blir intressant. Han menar att aktören uppträder på en viss scen som alltid innehåller en specifik rekvisita, en rekvisita som underlättar och påverkar aktörens framträdande (Goffman 2009). Även om Goffman i sin teori talar om rekvisita i form av fysiska ting kan det jämföras med olika funktioner på de sociala nätverken. Det retuscheringsverktyg som finns kan således ses som en del av scenens, de sociala nätverkens, rekvisita som underlättar för ungdomarna att framställa sig på önskat sätt. Även om ungdomarna uttrycker att det är väsentligt att publicera bilder där de ser bra ut, menar de att detta blir extra viktigt när det kommer till profilbilden. De uttrycker att många, förutom att retuschera sina bilder, även går till professionella fotografer i syfte att skapa den perfekta profilbilden, vilket ytterligare visar på vikten av att framstå

som snygg.

Ungdomarna uttrycker att de kan se att killar och tjejer framställer sig på olika sätt för att nå upp till normen att vara snygg. Det vi har kunnat urskilja är att ungdomarna för att nå upp till denna norm många gånger framställer sig på ett könstereotypiskt sätt, då de beskriver att bilder där tjejer poserar lättklädd och där killar spänner musklerna är typexempel på bilder som personer publicerar för att betraktas som just snygga. Det kan tänkas vara lättare att framstå som snygg på de sociala nätverken, då rekvisita för retuscheringsprogram finns tillgängliga och då man där kan selektera bland de bilder man önskar publicera för att uppnå önskad respons. Vi kan med detta resultat dra en parallell till Siibaks och Hernwalls (2011) studie som beskriver hur tjejer har särskilda strategier för hur de ska posera på profilbilderna. Detta var strategier som ofta reproducerade heteronormativa värden och stereotypa bilder, vilket för tjejernas del var att de skulle framstå som attraktiva och sexiga (Siibak & Hernwall 2011). Vi kan, i exemplen som ungdomarna i vår studie uppger, se hur dessa värden även fungerar som normer för hur man ska framstå som snygg på de sociala nätverken och att detta spelar stor roll för hur ungdomarna väljer att framställa sig.

5.2.5 Framträdande utefter normerna - en jämförelse med IRL

Det vi således kan se att ungdomarna gör för att nå upp till normerna är att styra intrycken de förmedlar genom sina publiceringar i syfte att framstå på ett givet sätt. Vi menar att många av ungdomarna genomgående visar på en medvetenhet om att det sker en styrning av intryck i syfte att forma bilden av sig själv som en viss person. Att ungdomarna på ett medvetet och reflekterande sätt kan styra de intryck som de förmedlar på nätverken kan tänkas innebära att det är enklare att framstå som den man vill framstå som på nätverken i jämförelse med IRL, vilket en informant uttryckte som att "du blir den som du vill vara på Facebook". Detta är något som framhålls även av Boyd (2008) som beskriver att det blir enklare att forma intrycken över internet än i IRL, då kommunikationen IRL är mycket snabbare och att det därför inte finns samma tid för reflektion. Det är dock inte alla ungdomar som direkt ger uttryck för denna medvetenhet om vilka intryck de skapar eller att detta skulle ske på ett uträknat och cyniskt sätt. Men även om urvalet inte sker medvetet så visar ungdomarna ändå på att det finns saker som de inte publicerar om sig själva, saker som då ofta inte uppfyller normerna för hur man bör framstå. Det kan enligt vår mening tolkas som att det även sker en mer omedveten intrycksstyrning och att de normer som existerar ändå sätter vissa ramar för vad man bör publicera och inte.

Även om ungdomarna ger uttryck för att det är lättare att framstå som den man vill framstå som på de sociala nätverken så sker ändå ibland "fel" i självframställan. Vi kan se att ungdomarna ger uttryck för att det är värre att göra en felaktig självframställan på de sociala nätverken än IRL. När vi talar med ungdomarna i fokusgruppen om vikten att verka smart på de sociala nätverken framkommer det nämligen att det är värre att göra bort sig och att verka osmart på de sociala nätverken än IRL, då det kommer få en större spridning på nätverken. En informant illustrerar detta i följande citat:

Om jag gör en kommentar på en sida då kan alla mina 250 vänner direkt se att jag har kommenterat och ungefär 40 trycker på den, om inte mer, och kollar vad jag

har kommenterat och om man då har skrivit något som framställer en som osmart då vet alla om det direkt, så är det ju inte i verkliga livet - F2

Här betonar informant F2 att det faktum att publikationer på sociala nätverk snabbt når ut till en stor mängd människor och att det, om ett fel görs, på ett negativt sätt kan påverka den bild av sig själv som personen önskar framföra. Även andra informanter framhåller att ett oönskat intryck får större spridning på nätverken än IRL och att det på så sätt gör större skada för den önskade självframställan. När ungdomarna felar och på så sätt motsäger den bild de vill förmedla av sig själva, kan det med hjälp av Goffmans (2009) begrepp liknas vid ett misslyckande att övertyga publiken och det kan i sin tur resultera i att publiken inte accepterar den bild som personen vill förmedla. När informant F2 publicerar något som hen senare inser kan få hen att framstå som dum, kan detta ses störa hens framträdande i det att vännerna möjligen inte övertygas av den bild hen försöker förmedla. Samtidigt som en självframställan på de sociala nätverken kan innebära en risk i det att misstag nås av många så innebär en självframställan på nätverken också en fördel, då det där finns möjlighet att korrigera sin framställan i efterhand. Ungdomarna beskriver att de bland annat kan ta bort statusuppdateringar i efterhand där de gjort stavfel och att de kan avtagga sig i en bild som framställer dem på oönskat sätt. Vi tolkar det som att ungdomarna, genom denna korrigering, kan förhindra att felandet når ut till alla deras vänner, hela publiken, och på så sätt rätta och omstyra sitt framträdande för att undvika att betraktas på ett oönskat sätt.

Det är dock viktigt att påpeka att vi har kunnat skönja att dessa normer inte tycks följas fullt ut, utan att många av ungdomarna ger uttryck för att det sker fler normöverträdelser på de sociala nätverken än IRL. När ungdomarna beskriver vikten av att vara privat och inte vräka ur sig sina känslor ges även ett exempel på att normöverträdelser sker i detta fall. De uppger att det är fler som uttrycker sina känslor på de sociala nätverken än IRL samt att de många gånger uttrycks på ett mer kraftfullt sätt på internet. Vi kan följaktligen se att även om det tycks finnas en norm som fastslår att man inte bör uttrycka sina känslor, så görs ändå överträdelser både från denna och andra normer. Att dessa överträdelser görs på nätverken anser vi kan utgöra ett tecken på att normerna inte är lika befästa på nätverken som de är IRL. Att det är lättare att frånga normerna på de sociala nätverken menar Suler (2004) beror på att reaktionerna från den man kommunicerar med inte kommer omedelbart. Att ungdomarna, när de bryter mot normerna, inte ser den andras ifrågasättande ansikte kan enligt vår mening således vara anledningen till att normerna, och mer specifikt normen kring att hålla på den privata sfären, i vissa fall ändå bryts. Ytterligare en tänkbar anledning till att ungdomarna kan tänkas brytas mot normerna i högre grad på de sociala nätverken är att de uttrycker att nätverken är en annan värld, en värld där man inte riktigt behöver stå till svars för de handlingar som man utför på samma sätt som IRL. Att man inte behöver ta ansvar för de handlingar som utförs på internet är något som även Suler (2004) beskriver leder till att man mer ohämmat kan uttrycka sina tankar och känslor där.

Att majoriteten av ungdomarna ändå tycks följa normerna verkar bero på att publiken rättar och styr deras framträdande genom den respons som de ger, en respons som ofta består av gillningar. Det vi kan se är att de publiceringar som

ungdomarna menar resulterar i mycket gillningar tycks vara publiceringar som följer de normer som ungdomarna har gett uttryck för. Att normerna som råder i en given kontext leder till specifika handlingar är något som även Wester (2004) tar upp. Hon beskriver vidare att normerna bestämmer vilken handling som är önskvärd i den givna kontexten (Wester 2004). Att ungdomarna får gillningar på nätverken kan således fungera som en bekräftelse för vilket beteende som är önskvärt på nätverken.

5.3 Vännernas och responsen betydelse för självframställan

I detta avsnitt kommer vi visa på två stora faktorer som inverkar på hur ungdomarna väljer att framställa sig på de sociala nätverken, nämligen responsen från vännerna och själva sammansättningen av vängruppen. Inledande ges först en förklaring av begreppet *gilla* som illustrerar det vi benämner som responsen från vännerna samt hur vi anser att detta begrepp kan förstås i förhållande till den symboliska interaktionismen.

5.3.1 Vännernas betydande respons

Ungdomarna beskriver vikten av att få många gillningar på en publicering på de sociala nätverken, då dessa står som en markör för hur väl mottaget det som publicerades blev. De menar att många på nätverken jagar gillningar, på ett sätt som ungdomarna menar är som att jaga bekräftelse. En av ungdomarna uttryckte detta som att de är "likehunters" (gillajagare) och betonade således hur viktigt vissa på nätverken tycker det är att få gillningar på det som publicerats. De menar att många gillningar resulterar i att de framstår som populära, vilket tycks vara viktigt för att få status och respekt, både på nätverken och IRL. Ungdomarna beskriver vidare att kommunikationen över nätverk är speciell i det att somligt är svårt att förmedla, så som ansiktsuttryck och tonläge, som annars framgår i en kommunikation IRL. Informant F1 ger i citatet nedan uttryck för detta och även hur hen menar att funktionen *gilla* kan fungera ersättande.

Det är svårt, då det man skriver... Man får inte ut ett tonläge eller någonting sånt där, inte röstläge eller någonting(...) Det (att gilla) blir ju som någon slags bekräftelse för dem att ja, jag har gillat den här bilden då betyder det att jag bryr mig liksom... - F1

Informant F1 uttrycker att tonläge och "sånt där" försvinner över nätverken, alltså den icke-verbala kommunikationen som annars ger en person information om vad den andre tycker om det som uttryckts. Vi tolkar detta vidare och gör en jämförelse med det Goffman (2009) beskriver om publikens respons. En respons som enligt Goffman är av största vikt för att bedöma utfallet av det egna framförandet och som ges genom både verbala och icke-verbala aktiviteter (Goffman 2009). De verbala aktiviteterna som Goffman talar om existerar naturligtvis inte i kommunikation över nätverken, men vi anser att dessa kan ersättas med kommentarfunktionen som finns på de sociala nätverken. Det som kommenteras tolkas här och förstås explicit liksom de verbala uttrycken gör, medan *gilla* funktionen kan ses som ett redskap som ersätter den icke-verbala kommunikationen, då gillningarna tolkas implicit och ger ungdomarna en

uppfattning om vad vännerna tyckte om deras uppträdande. Gillningarna blir på så sätt en indikation på vad som är ett önskvärt beteende och vad som inte är det.

Det har i vår studie visat sig att ungdomarna, för att veta hur de bör framställa sig, genomgår en form av process, vilken vi har valt att benämna *självframställansprocessen*. Denna process infattar flera olika steg och strategier som ungdomarna nyttjar för att avgöra vilken framställan som är acceptabel och som uppfyller normerna som existerar på nätverken. I denna process har vi kunnat se att publikens reaktioner och den respons de ger i form av gillningar får stor betydelse för ungdomarnas självframställan. Då nätverksnormerna huvudsakligen sätter ramarna för vad som publiceras är det de normuppfyllande uppdateringarna som ofta ges den önskade responsen, något som i sin tur bidrar till att skapa, omskapa och reproducera normerna på de sociala nätverken. De fyra delprocesser som vi har kunnat skönja i denna självframställansprocess är: *responsen av de andras framträdande, publikens förväntade respons, rättelse utefter faktisk respons samt responsens lärande effekt*.

5.3.1.1 Responsen av de andras framträdande

Vad vi har kunnat se är att ungdomarna, för att kunna göra publiceringar som lever upp till normerna och som framställer dem på ett önskvärt sätt, betraktar andras publiceringar och den respons som de har fått på dessa. Genom att ungdomarna på detta sätt själva agerar publik kan de bedöma andras publiceringar och se vilken respons, i form av gillningar, dessa har fått och på så sätt får ungdomen en bild av vilket beteende som är önskvärt och vilket som inte är det. På detta sätt kan de avgöra vad de själva bör och inte bör publicera. Att ungdomarna studerar andras profiler för att få en uppfattning om vilken självframställan som är socialt accepterad är något som även framgår i Boyds (2008) studie. Boyd beskriver att det faktum att ungdomarna studerar andras profil påverkar ungdomen i den egna utformningen av sin profil (Boyd 2008). Att ungdomar anpassar sin självframställan utefter vad andra har lagt upp framkommer även i vår studie, men ungdomar i vår studie ter sig snarare påverkas av *hur många* gillningar denna publicering har fått än vad själva publiceringen föreställer. Gillningarnas betydelse för vad ungdomarna väljer att lägga upp på nätverken är något som flera informanter återkommer till. Informanterna E3 och F3 uttrycker detta på följande sätt:

Ja ibland brukar det va så att någon lägger upp någonting, och om det får många likes kopierar någon det, och det fortsätter och det blir en trend... En cirkel. Sen hittar någon ny på något... Det blir större och större, sen kommer det komma några sådana där skitgrejer, som kommer få skitmånga likes. Du blir populär då...
- E3

Sen ser man också när någon börjar skriva någonting och den personen får uppmärksamhet, så ser man att det blir mode och att många andra börjar skriva samma sak. Ja om du tänker att en person posar så här (visar med händerna) så blir det mode och många andra börjar med det, om dom får många likes. - F3

Båda informanterna uttrycker att hur många gillningar någonting får är så viktigt att det till och med skapar trender i vad ungdomar väljer att publicera. Vi kan se att trenderna skapas genom att personer ser vad andra har publicerat och hur många gillningar de har fått, för att i förlängningen anpassa sin egen

självframställan och de publiceringar som de själva gör till att innehålla samma karaktäristiska drag. Som en av informanterna uttrycker kan en pose på en bild vara något som kopieras av många andra, om denna har fått många gillningar. Det faktumet att bilden fått många gillningar blir en indikator på att det här var något som fungerade, något profilerande, vilket då leder till att ungdomar återskapar trenden i syfte att få till en bild eller status som når upp till normer gällande självframställan. Dessa trender kan således tolkas påverka och bli utgångspunkt för hur ungdomarna når upp till de normer för självframställan som råder på de sociala nätverken.

5.3.1.2 Vännernas förväntade respons

Ytterligare en del av den process som ungdomarna tycks genomgå, under sina framträdanden på de sociala nätverken, är att de innan de publicerar en statusuppdatering eller bild funderar över hur vännerna kommer att reagera på publiceringen och hur många som kommer att trycka på knappen gilla. Att ungdomarna funderar på detta innan en publicering sker anser vi återigen tyder på att vännerna på nätverken har en betydande roll för hur det slutliga framträdandet kommer att ske. Att ungdomarna funderar kring publikens förväntade respons symboliseras av informant E2s nedanstående citat:

Det som jag tänker är att om jag lägger upp bilden vilka kommer antagligen gilla den och är det okej att uttrycka sig så, är det roligt, hur kommer folk reagera? - E2

Informant E2 uttrycker här att hen funderar över hur vännerna kommer reagera och svara innan hen gör en publicering. Vi tolkar det som att för att informant E2, i likhet med andra, ska kunna avgöra vad som ska publiceras behöver hen sätta sig in i hur dennes nätverksvänner kan komma att svara på det som möjligen ska publiceras. Detta kan förklaras med hjälp av Meads (1976) begrepp rolltagande, vilket innebär att människor sätter sig in i en annan persons roll och i hur denna kan tänkas reagera. För att ungdomarna skall kunna avgöra vilken publicering som är fördelaktig för att få gillningar och kommentarer samt för att framstå som en populär och intressant person, kan ungdomarna tänkas inta en annan representativ persons roll. På så sätt får ungdomen en uppfattning om vad denna bör publicera eller inte, vilket sedan leder till att vissa statusuppdateringar görs medan andra väljs bort. Att ungdomarna väljer bort att publicera vissa uppdateringar till följd av vännernas förväntade reaktion är något som uttrycks av F3 i följande citat:

Egentligen, innerst inne så kanske det är många grejer jag vill dela men jag delar inte med det bara för att man undrar vad andra tänker när man lägger upp det - F3

Informant F3 uttrycker här att det finns saker som hen önskar dela med sig av, men att hen hindrar sig själv från att lägga upp vissa statusuppdateringar. Det har visat sig att ungdomarna inte selekterar bort publiceringar enbart på grund utav att man tror att publiceringen kommer resultera i få gillningar, utan även i en förvisning om att publiken kommer döma en utefter det som publiceras. Informant F3 diskuterade nämligen att hen undviker att dela allt för mycket av de låtar hen gillar även om hens första känsla var att "det här är bra, det vill jag dela med mig av", för att hen upplever sig påpassad och vet att andra ser och dömer det hen delar med sig av. Att många av ungdomarna tycks hindra sig själva i sina

publiceringar till följd av de tror att andra kommer bedöma och kanske förkasta det de publicerat kan förstås med hjälp av Meads begrepp "I" och "Me". "I" och "Me" representerar två delar av självet, där "I" representerar det spontana och omedelbara (Mead 1976). I det här fallet blir den första reaktionen hos ungdomarna att "det här är bra, det vill jag dela med mig av" ett exempel på det spontana "I". Me däremot står för de samhälleliga normer och attityder som råder och som individen har internaliserat (Mead 1976). Detta "Me" kan på nätverken liknas vid den kunskap som ungdomarna internaliserat och som innebär att de vet om vilka attityder och normer som råder. På de sociala nätverken uttrycks detta "Me" genom att påminna om att det finns en läsare till det jag vill publicera och att "mata ut en massa på Facebook" inte är helt accepterat beteende. "Me" hindrar här "I" vilket resulterar i att personen modifierar sin statusuppdatering och istället gör publiceringar i linje med vad hen vet är acceptabelt att dela med sig av.

5.3.1.3 Rättelse utefter faktisk respons

Som ytterligare ett led i självframställansprocessen kan vi skönja att ungdomarna även kan rätta sin framställan i efterhand, vilket är något som uttrycks genom följande citat:

För många killkompisar som har postat en status, som bara fick två eller tre likes (gillningar) efter några timmar tog bort den direkt för de tycker att det var pinsamt - E1

Det var en kompis som satt på bussen som hörde någon som pratade i telefon och hörde någon säga; aha fick du bara 20 likes (gillningar) på din profilbild, då får du nästan ta bort den och ta en ny. Har man inte fått en like (gillning) så måste man ta bort den, det är typ olika regler för vad som är okej. - E2

Dessa citat påvisar således att ungdomarna, om de inte får önskad respons i form av gillningar, i efterhand tar bort publiceringen för att minimera skadan i den egna självframställan. Goffman (2009) använder begreppet felsteg för att illustrera störningar i den framställan som en person gör och som en publik kan uppfatta, vilket skulle kunna påverka publikens bedömning av framförandet (Goffman 2009). Det vi kan se är att ungdomarna försöker rätta dessa så kallade felsteg genom att snabbt ta bort en publicering som inte föll väl ut. En tolkning vi gör av detta är att ungdomarna uppfattar det de själva publicerar utefter hur dessa blir bedömda av andra. Får de då inga gillningar på en publicering så verkar ungdomarna utgå ifrån att detta inte levde upp till normerna, att det var ett felsteg, något som stör den bild av dem själva som de önskar förmedla. Vi menar att en naturlig följd av detta är att de bilder som målas upp på de sociala nätverken blir ytterligare förskönade, då misstag raderas ut i efterhand.

5.3.1.4 Responsen lärande effekt

Förutom att ungdomarna tar bort publiceringen i efterhand, för att korrigera sitt framträdande, kan vi även se att de inför nästa publicering har dragit lärdom av den respons som de har fått eller inte fått, vilket resulterar i att de nu vet vad de bör eller inte bör publicera. En informant beskriver nämligen att om man inte har fått några gillningar så försöker man få mer på nästa publicering, då man nu vet vad man inte bör lägga upp. Goffman (2009) beskriver att människor söker kunskap om "den andre" för att veta vad som förväntas av en själv och vad man själv kan förvänta sig av andra i ett givet sammanhang. På så sätt får individen

ledtrådar för hur denne ska göra sin självframställan. Vi ser att ungdomarna har tillskansat sig information kring vad "den andre" föredrar för publiceringar och att ungdomarna på så sätt har fått en kunskap om "den andre" som de kan använda inför nästa publicering.

Det vi slutligen kan se är att ungdomarnas vänner påverkar och i viss mån styr deras framträdande utefter de normer som finns och att publiken därmed utövar en form av makt över den enskilde i vad denne väljer att publicera eller inte. Att ungdomarna rättar sig efter den respons som vännerna ger eller inte ger menar vi kan ses fungera som en form av social kontroll, då responsen som ges kan förhindra och motverka ett icke-önskvärt beteende. Likt tidigare nämnt sker dock normöverträdelser på internet, vilket tyder på att publikens makt och den sociala kontrollen ändock inte är total. Detta kan tänkas bero på att en persons "Me" inte alltid vinner över personens spontana "I", ett "I" som på nätverken ligger nära till hands genom enterknappens snabba tryck.

5.3.2 Den stora och heterogena vängruppens betydelse

De normer för självframställan som vi har kunnat uttyda existerar på nätverken upplever ungdomarna dock till viss del är normer som varierar beroende på sammanhang och grupp. I nedanstående citat ger informant E1 uttryck för att det finns normer för hur man bör agera på de sociala nätverken, men att dessa skiljer sig åt mellan olika grupper:

Men det är definitivt skillnad mellan vad man kan lägga upp och vad man bör lägga upp, men att de här gränserna skiljer sig väldigt mycket mellan de olika umgängesgrupperna och de olika åldersgrupperna - E1

Informant E1 uttrycker att normerna varierar mellan olika grupper på de sociala nätverken och andra informanter menar att de normer som existerar i de olika grupperna påverkar den självframställan som görs. De menar att det blir problematiskt då de har vänner på nätverken som utgörs av olika vängrupper IRL, så som syskon, föräldrar och andra släktingar samt människor som de inte alls umgås med. Detta blir problematiskt, menar ungdomarna, eftersom publiceringarna kommer ses av alla deras nätverksvänner, då det på nätverken är svårt att göra en åtskillnad mellan dem och rikta publiceringarna till vissa specifika vänner. Informant F1 uttrycker svårigheten på detta sätt:

Det var som när man var mindre, typ runt 15, så var man på någon fest så var det alkohol med, alltså då vill man ju inte ha sådana bilder (på Facebook) för då visste man att man har släktingar på Facebook och då kunde man inte lägga upp det. Då döljer man givetvis en del av sitt rätta... Eller, det man gör liksom. - F1

Att informant F1 beskriver att det finns bilder som hen inte vill att hens släktingar ska se kan tolkas som att de intryck hen vill förmedla varierar beroende på publik. Många av ungdomarna ger uttryck för detsamma, och menar att det är viktigare att dölja vissa bilder för vissa personer än för andra samt att de inte vill framställa sig själva på samma sätt inför familj och släktingar som för jämnåriga vängrupper. Att vilja framstå i en skepnad inför sina vänner och på ett annat inför familjen är måhända ingenting nytt, men den stora skillnaden som vi kan se mellan nätverken och IRL är, för att använda Goffmans (2009) begrepp, att scenen på nätverken är densamma för uppträdande riktat mot familj som för vänner. Framträdandet som

sker på nätverksscenen ska således anpassas utefter en bred publik. Goffman menar att människor ofta vill visa upp en förskönad bild av sig själva och att detta är anledningen till att aktören döljer delar av sig själv under ett framträdande, saker som denne föreställer sig som oförenliga med den roll som aktören gestaltar (Goffman 2009). Vi har förstått att den förskönade bilden varierar och ligger i betraktarens ögon, kunskapen om vem betraktaren är avgör vilka delar av sig själv som ungdomarna skalar bort i sin självframställan. De förskönade bilder som ungdomarna skapar på de sociala nätverken ter sig därför bli en bild som kan bli accepterad hos en bredare publik. Detta är något som även Papacharissi (2009) framhåller, men hon menar dock att de funktioner som finns på nätverken, och däribland funktionen gilla, kan bidra till att stärka möjligheten till att uttrycka många olika själv beroende av den publik som betraktar en (Papacharissi 2009). Detta står i motsats till det som vi kan se att våra informanter uttrycker, eftersom de har gett uttryck för att även gillningarna och kommenteringarna bidrar till att forma publikens bild av dem, vilket gör att de även vid gillningar och kommenteringar måste anpassa sig utefter den breda publiken.

Informant E1 beskriver att livet på nätverken blir väldigt komplext eftersom man har de sociala nätverkssidorna på sin ständigt medburna telefon och därför också har sin vänskapskrets runt omkring sig hela tiden, vilket resulterar i att man ständigt interagerar med varandra. Hen uttrycker, i nedanstående citat, att det uppstår särskilda svårigheter på de sociala nätverken där olika, gamla och nuvarande, umgängeskretsar möts. En svårighet som, hen menar, uppstår till följd av att de normer för hur man vill framstå och de uttryck som man faktiskt sänder ut skiljer sig åt mellan grupperna.

Ja, men exakt, normerna skiljer sig åt. Det är ju det som händer då när man överlappar de olika grupperna som till exempel nu när jag har några gamla kompisar som då håller på med hela det här och lägger upp exakt allt och spyr ut deras känslor på sina statusar och då blir det lite oj, what the fuck. Liksom lite chockerande typ (...). Det är jätte jättestor skillnad för mina kompisar i (ett annat land) kan skriva saker som mina kompisar i Sverige aldrig skulle lägga upp på Facebook. De tycker att det är roligt att driva och lägger upp det därför. Men i Sverige, med mina kompisar, så hade man aldrig velat lägga ut det om sig själv - E1

Att de olika grupperna överlappar varandra, som informant E1 uttrycker det, kan vi här se försvårar möjligheten att inta den roll man vill inför den grupp man vill. Goffman (2009) beskriver med begreppet rolldistans hur en individ kan urskilja sina egna olika roller och att dessa roller kan existera bredvid varandra utan att det uppstår någon konflikt, då individen inser att denne i vissa sammanhang bör inta en viss roll och i andra sammanhang en annan. Att inta olika roller beroende av publik är dock, som tidigare nämnts, något som ungdomarna i vår studie menar kan vara konfliktfyllt. Många av ungdomarna uttrycker nämligen att de på de sociala nätverken tvingas att agera inför en stor publik bestående av i stort sett alla sina vänner, sin familj och andra mindre kända personer. Detta är en grupp av människor som IRL inte utgör en enda publik utan grupper av människor som ungdomarna annars möter i mindre konstellationer. De olika roller som en person intar IRL måste på nätverken således sammansvetsas, vilket ungdomarna uttrycker som svårt.

Då man inte kan välja målgrupp för det man publicerar på nätverken blir det tydligt att vissa grupper är viktigare än andra att anpassa sin självframställan efter. När vi ställer frågan till ungdomarna vilka de tar störst hänsyn till innan de publicerar ett inlägg svarar samtliga att det är den nära vängruppen IRL och familjen som har störst inverkan, men att de också tänker på att de har mindre kända personer som vänner på nätverken.

Mead (1976) menar att vi människor påverkas av andra när vi väljer att agera på vissa sätt och att dessa andra som vi anpassar oss efter kan delas upp i de generaliserade andra och de signifikanta andra. De generaliserade andra representerar de internaliserade, kollektiva normerna för en generell grupp av människor, medan de signifikanta andra är en persons nära kontaktverk (Mead 1976). Det vi kan se i det ungdomarna ger uttryck för är att det är de signifikanta andra som ges störst betydelse innan en publicering sker, och till dessa räknas familjen och vängruppen IRL. De tar dock även hänsyn till de mindre kända generaliserade andra, i det att de försöker framställa sig i fördelaktig dager inför en bredare omgivning och att de försöker leva upp till normerna som de upplever råder på de sociala nätverken

I beskrivningen av självframställansprocessen såg vi hur ungdomarna anpassade sig efter responsen från vännerna och i detta avsnitt har vi sett svårigheterna med detta eftersom vängruppen är sammansatt av en stor mängd olika människor med olika relation till personen och olika förväntningar på denne. Självframställansprocessen kan således antas bli mer oförutsägbar på grund utav den stora heterogena publiken.

5.4 Påverkan på synen på sig själv

I detta avsnitt kommer vi visa på två faktorer som får konsekvenser för ungdomarnas syn på sig själva, nämligen *den förskönade bildens påverkan* samt *responsens påverkan*.

5.4.1 Den förskönade bildens påverkan

Mead (1976) menar att det är människors förmåga att se sig själva som objekt som ligger till grund för att en medveten styrning av intryck kan ske överhuvudtaget, då individen genom att se sig själv som ett objekt på ett medvetet sätt kan reflektera och på så sätt utvärdera andras attityder gentemot dem själva. På så sätt kan individen handla, inte bara utifrån sitt impulsiva Jag (I), utan även utifrån det mer socialt medvetna Jaget (Me) (Mead 1976). Förmågan att se sig själv som objekt kan, enligt vår mening, därav ses vara grunden till att ungdomarna överhuvudtaget kan reflektera och selektera i sina publiceringar på det sätt som de gör. Hade inte denna möjlighet till objektiva bedömningar funnits hos ungdomarna kan det tänkas att det istället hade varit ungdomarnas impulsiva jag (I) som styrt allt de valt att publicera. Istället kan vi skönja att en reflekterande och utvärderande bedömning faktiskt sker, vilket resulterar i att det endast är ett urval av publiceringar som görs på de sociala nätverken. Tidigare i studien har vi kunnat redovisa för att urvalet som görs påverkas av de normer som existerar på nätverken och att det selektiva urvalet ofta leder till att förskönade och glorifierade bilder skapas. Att ungdomarna sedan försöka leva upp till de förskönade bilderna, genom att anpassa sig utefter de rådande normerna, menar vi

resulterar i att normerna reproduceras. Dessa förskönade bilder kan även synas få konsekvenser på ungdomarnas syn på sig själva genom att de då jämför sig med en idealiserad bild av andra. Många av ungdomarna menar att de jämför sig med andra på de sociala nätverken samt att det som publiceras påverkar hur de tänker om sig själva, vilket uttrycks i följande citat:

Det jag kan säga är att till exempel om det är någon som ser bättre ut än själv och man kanske alltid har tänkt att den är så snygg och vältränad och så lägger den ut ett helt album med strandbilder så är det klart att man är lite såhär att man inte ens vill titta för man kommer då tänka att jag är så tjock och det är ju inte så kul. Man kan bli påverkad både positivt och negativt. Man kan ju lätt bli avundsjuk om det är någon som har det bra, fina bilder, tagit körkort och allting går jättebra, medan man själv sitter där och äter chips och inte ens har börjat övningsköra. Eller personer som lägger ut bilder på olika häftiga events och där sitter man och liksom jag ska ut på typ Parken på fredag, kul liksom (skratt). Det blir jättemycket att man jämför sig tror jag. Det handlar ju nästan om allting man gör på Facebook med profilbild, med statusuppdateringar, med taggade bilder och allting. – E1

Informant E1 ger, i ovanstående citat, exempel på publiceringar man kan mötas av på de sociala nätverken, och påpekar här hur hen upplever andra som vältränade, snygga och lyckade genom att de visar att allt är jättebra, att de tar körkort och går på fina fester. Att den jämförelse som görs i förhållande till andra personer på nätverken kan få en att känna sig tjock, misslyckad eller tråkig är något som även uttrycks av andra informanter. Dessa informanter framhåller att man exempelvis kan uppleva sig som osmart till följd av att många publicerar att de har fått MVG på ett prov eller dylikt. Att de ser andras publiceringar, som visar att andra når upp till normerna för att vara snygga och smarta, menar vi kan få en negativ inverkan på ungdomars självbild, då de ej upplever sig själva på samma sätt. Blatterer (2007) beskriver att individers syn på sig själva påverkas av de normativa uppfattningarna som de har internaliserat, genom att de säger något om vem jag bör vara och vem jag kan vara. Alla ungdomar i vår studie ger uttryck för att de har konstant tillgång till internet samt att de tittar på vad som händer på de sociala nätverken många gånger per dag, sammanlagt flera timmar om dagen. Detta innebär att ungdomarna ständigt matas med förskönade bilder, vilket vi menar kan påverka deras självbild genom att de får en uppfattning om vad de skulle kunna vara och vad de borde vara, exempelvis att de skall vara snygga och smarta. Om det dessutom läggs till att ungdomar tar del av ett stort antal förskönade bilder, där någon får MVG på ett prov, där någon annan publicerar snygga bilder och där ytterligare någon visar att de lever ett spännande liv, så bidrar dessa publiceringar till en enda samlad bild som formar ungdomarnas uppfattningar av hur de som personer skulle kunna vara. Denna samlade bild, av allas idealiserade framställningar, kan tänkas vara ytterst svårt att anpassa sig efter och leva upp till, vilket kan tänkas vara förödande för ungdomarnas syn på sig själva. Dock är det viktigt att poängtera att alla ungdomar inte påverkas på samma sätt av de framställningar som görs, då några av informanterna uttrycker att de inte blir så påverkade av det som publiceras på nätverken eftersom de vet att de inte får den hela och sanna bilden av den andre och att man faktiskt kan "skraddarsy sig själv".

Även om ungdomarna uttrycker att mycket av det som publiceras följer normerna

för hur man vill och bör framstå på de sociala nätverken så görs ändå andra typer av uppdateringar av mer negativ karaktär.

Alla glorifierar sig själva på något sätt och så blir det ju... De har ju det skit bra... och då tänker man varför är inte jag sån och varför har jag det inte så då tror jag att man försöker anpassa sig på det sättet. Sen är det även väldigt många som lägger upp hur dåligt de har det och då tänker man ja, men jag har det ganska bra ändå. - E2

Som informant E2 i citatet ovan påvisar så är inte alla uppdateringar enbart förskönade beskrivningar av en person, utan ungdomar använder även de sociala nätverken till att berätta om negativa händelser i sina liv. De negativa bilderna som förmedlas får istället, som informant E2 uttrycker, en positiv effekt i det att hen får känna sig bättre.

5.4.2 Responsens påverkan

Den bild som framställs av andra på de sociala nätverken kan få inverkan på ungdomars syn på sig själva, men vi kan även se att den respons som ungdomarna får på det som de själva publicerar påverkar deras självbild. Många av ungdomarna uttrycker att det faktum att man får mycket respons i form av gillningar kan märkas på personen IRL, vilket uttrycks av informanterna F1 och E3:

Det är nog mest bekräftelse att man måste få likes (gillningar), man blir en speciell person bara för att man har mycket likes (gillningar) och sådana grejer.
- F1

Det var en tjej hon skrev på Facebook om sitt liv, exakt allting hon gjort, hon fick skitmånga likes (gillningar) och sen gick hon runt såhär; vem är du? känner jag dig? och sådär... Man blir arg och man blir sur, igår var du ingen idag spelar du som att du är någon. - E3

Informant F1 ger här uttryck för att personen med många likes får känna sig speciell och informant E3 beskriver att personen på grund av de många gillningarna tror sig vara mer speciell och att hon uppträder därefter. Vi ser här att ungdomarna införlivar den bekräftelse som de får genom responsen och att det påverkar dem IRL på så sätt att det verkar få dem att känna sig som en mer omtyckt och speciell person. Den bekräftelse som de tar emot över nätverken kan tänkas få en positiv inverkan på deras syn på sig själva. Detta kan förstås med Cooleys begrepp spegeljaget som beskriver hur människor kan få en uppfattning om sig själva genom att reflektera sig själv i andra och på så sätt se sig själv med andras ögon (Ritzer 2009). Begreppet spegeljaget, menar vi i det här exemplet, kan förklara varför gillningarna får en positiv effekt på ungdomars syn på sig själva. Det kan tänkas att responsen från de andra, i form av gillningar, fungerar bekräftande för den som tar emot dem, då de speglar sig själv i den positiva bekräftelsen från andra. Genom denna bekräftelse får ungdomarna således en uppfattning om sig själva som en speciell person. Att responsen i form av gillningar fungerar positivt bekräftande kan antas bero på, som tidigare nämnts, att alla ungdomar strävar efter gillningar och när någon då får mycket gillningar får det representera "de andras" bild av en själv. På samma sätt som mycket respons kan fungera positivt, kan utebliven respons istället fungera negativt för synen på sig själv, vilket uttrycks av informant E1 i följande citat:

Det är säkert något i den stilen, för om man tänker så skall Facebook reflektera en själv och de känner väl då att de inte får den uppskattning så blev det som att de inte blev uppskattade och då blir det automatiskt den misslyckade känslan. Det är samma sak som om man skulle stå mitt på ett torg och säga ett skämt och så kommer massa människor och skrattar och klappar, men om man står där själv och ingen bryr sig så blir det lite mer pinsamt. Det är därför det är lite sådär, att lägga ut statusar eller bilder, det är ju lite som att blotta sig i och med att det inte blir inte bara det här att jag lägger upp det här whatever. Utan får man respons på det så är det bra och får man ingen respons så är det ju för mig skit samma, den personen kanske inte har tid eller inte orkar, men att många verkligen känner att oj jag fick ingen respons, alla tycker att jag är en idiot. - E1

Informant E1 beskriver här att en utebliven respons kan få stor betydelse genom att det kan få en person att känna sig misslyckad och som en idiot. Vi kan återigen se att faktumet att de ej får någon respons kan resultera i att man internaliserar bilden av sig själv som andra speglar, en spegelbild som i detta fall kan bestå av en föreställd bild av hur en person är som inte får några gillningar. Cooley menar att individen anammar den bild av sig själva som de får till sig genom andra och att de sedan införlivar den med sin egen självuppfattning (Ritzer 2009), vilket vi menar kan vara anledningen till att ungdomen som inte får några gillningar upplever sig själva negativt. Det kan även tänkas att avsaknaden av respons på nätverken kan innebära en större påverkan på ungdomens syn på sig själv i jämförelse med IRL, då det kan vara mer utpekande att inte få respons, eller att få en negativ respons, på nätverken. Detta eftersom det blir synbart för många fler på nätet där publiken utgörs av en så stor skara.

Informant E1 beskriver i citatet ovan, likt några av de andra informanterna uttryckt, hur hen själv inte blir så påverkad av att inte få så stor respons på det hen publicerar. Det dessa ungdomar ger uttryck för är att de kan förlägga orsakerna till den uteblivna responsen utanför sig själva, vilket informant E1 ger exempel på genom att förklara orsaken med att de andra inte har tid eller inte orkar kommentera eller gilla. Informanterna ger dock vid andra tillfällen under intervjuerna uttryck för att de inte alls är likgiltiga inför om de får några gillningar eller ej på det som publicerats. Att ungdomarna dessutom ger uttryck för att andra, som inte får respons, kan se sig själva som misslyckade och bortgjorda kan vidare tyda på att de ändå har en viss föreställning om hur andra ser på den som inte får några gillningar. Därav kan vi se att dessa ungdomar, när de inte får en respons på det som publicerats, får en uppfattning om hur de andra ser på dem, men att de ändå inte tar åt sig deras attityder och upplever sig i enlighet med dessa.

Detta kan tolkas med Meads (1976) begrepp rolltagande som innebär att en person kan sätta sig in i andras attityder till en själv, utan att behöva införliva denna bild med sin egen självbild. Till skillnad från spegeljaget, där den andres uppfattning om en själv internaliseras med ens egen självuppfattning (Ritzer 2009), blir det genom ett rolltagande en skillnad mellan de andras uppfattning och ens egen uppfattning av sig själv. Dessa ungdomar kan således antas göra åtskillnad mellan de andras uppfattning av dem själva och sin egen. Genom att exempelvis informant E1 sätter sig in i en representativ persons roll och tänker att anledningen till dennes uteblivna respons är att personen inte orkar eller inte har tid att gilla, kan hen få en förklaring till varför personen ej har responderat och

varför denne har en viss attityd gentemot hen, en förklaring som ligger utanför hen själv och hens personliga egenskaper. På så sätt kan informant E1, tillsammans med de andra ungdomarna, antas undvika de negativa effekterna på självbilden som annars skulle kunna följa på att inte få någon respons. Även om några av ungdomarna här ger uttryck för att en utebliven respons inte direkt påverkar deras syn på sig själva är det ändå några av informanterna som inte visar på denna förmåga att lägga orsakerna utanför det egna självet, vilket kan tänkas göra att responsen får en större inverkan på deras syn på sig själva.

6 Sammanfattning och avslutande diskussion

Vi kommer i detta avsnitt börja med att knyta an våra slutsatser till de frågeställningar som ligger till grund för uppsatsen, för att sedan övergå till en djupare diskussion kring dess betydelse.

6.1 Sammanfattning av studiens resultat

Vilka normer finns kring hur man bör framstå på de sociala nätverken?

Vi har genom att ta del av ungdomarnas upplevelser av sociala nätverk kunnat inringa vissa normer för självframställan som råder på de sociala nätverken, nämligen att man ska framstå som snygg, smart, privat och underhållande. Det har dock visat sig att det är lättare att prova olika roller och att göra vissa normöverträdelser på de sociala nätverken än IRL, då responsen från vännerna inte kommer omedelbart på de sociala nätverken. Att det sker fler överträdelser kan således vara ett tecken på att den varningsflagg, som en person annars kan få av sina vänner IRL om denne gör ett övertramp, till viss del inte fungerar på samma sätt på de sociala nätverken. Den sociala kontrollen kan därmed ses som mer begränsad på nätverken.

Hur beskriver ungdomarna att de framställer sig själva på de sociala nätverken och hur anpassas självframställan utefter de normer som finns och den respons som de får?

I vår undersökning har det tydligt framkommit att ungdomarna, både medvetet och omedvetet, anpassar det de publicerar på de sociala nätverken utefter att de önskar framstå på ett visst sätt. På grund av att de vill anpassa bilden som de förmedlar till sina nätverksvänner så görs en selektering av publiceringar för att på så sätt styra intrycken, med detta så framhävs vissa egenskaper medan andra döljs. Vad ungdomarna väljer att publicera styrs av de normer för självframställan som råder på de sociala nätverken, samt utefter vilka som kommer att se publiceringarna. För att nå upp till normerna och för att kunna göra uppdateringar som efterlever dessa blir vännernas, alltså publikens, respons viktig. Det har visat sig att ungdomarna använder publikens, i form av nätverksvännernas, respons som en form av navigering för att utforska ramarna för självframställan och för att veta vad de ska publicera och inte. Likt ubåtens gyroskop använder de vännernas reaktioner för att styra dem i rätt riktning genom att rätta och förändra sin självframställan utefter reaktionerna. Denna anpassning har vi valt att benämna för självframställansprocessen, vilket innebär att ungdomarna ser till vilken respons andra har fått på deras publiceringar, vilken respons de själva förväntas få samt att de rättar sig själva i efterhand om respons uteblivit. Slutligen kan vi även se att ungdomarna tar lärdom av erfarenheterna, som formas av responsen, för att kunna skapa en önskvärd självframställan. Genom att ungdomarna rättar och formar sin självframställan utefter vännernas respons får vännerna en form av makt över den enskilde individen, vilket i sin tur tycks fungera som en form av social kontroll.

Hur underlättar och försvårar nätverksarenan, i jämförelse med den fysiska verkligheten, ungdomarnas möjligheter att framställa sig själva på önskvärt sätt?

Det har framkommit att det är lättare att styra intrycken på de sociala nätverken än vad det är IRL. Detta på grund utav ungdomarnas möjligheter att välja vad de publicerar, och på så sätt vilka intryck de förmedlar, på ett mer reflekterande och övervägt sätt än vad som sker i den mer direkta kommunikationen IRL.

Ytterligare något som underlättar för ungdomarna i deras självframställan på nätverken är att det där finns redskap som förenklar möjligheten att försköna sin framställan. Detta genom att bilder kan retuscheras och felaktiga publiceringar kan tas bort i efterhand om de ej lever upp till normerna. Även om normerna synes vara viktiga för ungdomarna i deras självframställan, så är det ändå problematiskt att nå upp till normerna på de sociala nätverken. Detta eftersom ungdomarna på nätverken måste göra sin framställan inför en stor heterogen vängrupp, en vängrupp som IRL hade kunnat separeras. Detta leder till att ungdomarna måste välja mellan vilka grupper motstridiga ideal som de ska efterleva, då de olika grupperna som återfinns IRL tenderar att ha differentierade förväntningar på individen. Det vi dock har kunnat se är att ungdomarna på nätverken främst anpassar sig efter de signifikanta andra och deras normer och förväntningar på dem.

Självframställan på nätverken kan försvåras ytterligare genom att det där finns större risk för missförstånd samt därför att en felning i framställan får större spridning på de sociala nätverken än IRL. Fördelen är att ungdomarna på nätverken dock kan rätta sin framställan i efterhand genom att ta bort publiceringen och på så sätt minimera skada, vilket inte går att göra på samma sätt IRL. Fördelarna och nackdelarna gällande möjligheterna för ungdomarna att framställa sig på önskvärt sätt på de sociala nätverken kontra IRL är därav många och varierande. Det vi dock har kunnat skönja i informanternas svar är att självframställan på de sociala nätverken utgörs av idealiserade bilder, vilket därav tyder på att det är enklare att framstå som den man vill framstå som på nätverken.

Hur påverkas ungdomars syn på sig själva av de framställningar som görs och den respons som de får?

Vi har kunnat se att ungdomarna anpassar sin självframställan på de sociala nätverken för att framstå enligt normerna, vilket resulterar i att försköna och idealiserade bilder uppstår. Att ungdomarna anpassar och framställer sig utefter normerna bidrar till att dessa reproduceras och upprätthålls, och genom att göra det förmedlas också bilden vidare till andra hur de bör framstå för att ses som lyckade och populära. Att ungdomarna försöker leva upp till nätverkens försköna, retuscherade och selekterade bilder är något som kan få negativ inverkan på deras syn på sig själva, då det kan tänkas vara svårt att IRL leva upp till dessa idealiserade bilder och känna att man duger. Synen på sig själv kan även påverkas negativt av att inte få tillräckligt med respons från sina vänner, i form av gillningar, då ungdomarna speglar sig själva i andra och på så sätt får en uppfattning om andras attityder gentemot dem själva. En utebliven respons har visat sig kunna leda till att man känner sig misslyckad, medan många gillningar kan få en att känna sig speciell och bekräftad. Att känna att andra uppfattar en som misslyckad har vi kunnat ana antingen leder till att man övertar andras uppfattningar och gör det till sin egen självuppfattning, eller till att man ser andras

attityder gentemot en själv, utan att för den delen införliva dem med sin egen självbild. Även om ungdomarna inte alltid och direkt införlivar andras attityder i sin egen självbild kan nätverken ändå ses ha stor betydelse för ungdomarnas syn på sig själva. Detta genom att de ständigt möts av normer och framställningar kring hur man borde vara och vem man skulle kunna vara.

Att det är lättare att framstå som den man vill framstå som på de sociala nätverken är något som även har påvisats i den tidigare forskning som vi inledningsvis presenterade. Forskarna har där beskrivit hur ungdomar anpassar sin självframställan efter vad andra publicerat, men det unika som har framkommit i vår studie är att *antalet gillningar* har en stor betydelse i den självframställansprocess som ungdomarna genomgår. Vår forskning har även bidragit med ny kunskap om gillningarnas bekräftande funktion och att antalet gillningar därmed har stor betydelse för ungdomarnas syn på sig själva. Vi har även kunnat se att ungdomarnas syn på sig själva påverkas av de idealiserade bilder de möter på de sociala nätverken. Likt tidigare forskning har vi kunnat se att normer påverkar ungdomar i deras självframställan på de sociala nätverken, men ingen forskning, som vi har kunnat finna, har explicit uttryckt vilka dessa normer är. Detta har vår studie kunnat tillföra då vi har beskrivit vissa specifika normer för självframställan som existerar på de sociala nätverken.

6.2 Diskussion

Det vi kan se är att ungdomarna påvisar en medvetenhet gällande hur en önskvärd självframställan på de sociala nätverken bör se ut, samt vilka strategier som blir viktiga för att nå upp till normerna och idealen. Att vara ung och ha en vilja att leva upp till normerna och idealen är inget nytt fenomen, men vad som gör detta specifikt på nätverken är som uppsatsens titel avslöjar, möjligheten “att skraddarsy sig själv”. Denna möjlighet innebär att det på de sociala nätverken blir lättare att framstå som den man vill framstå som, något som gör nätverken till intrycksstyrningens givna arena. Även IRL matas ungdomar med förskönade och retuscherade bilder genom reklam, vilket även det är något som ungdomarna kan tänkas vilja leva upp till. Vi tror att det för ungdomarna kan vara ytterligare nedslående när de förskönade bilderna kommer från “vanliga” personer i deras omgivning just därför att det kan tänkas förstärka tanken om att det här är något jag skulle kunna vara.

Att ungdomarna försöker leva upp till de normer som finns kring självframställan på nätverken tror vi resulterar i konsekvenser både för ungdomarnas syn på sig själva, men också vad gäller stress och ohälsa. En stress som vi menar kommer sig av ungdomarnas jakt på gillningar och bekräftelse samt av deras försök att leva upp till en mängd normer och motstridiga ideal och förväntningar. I framtida forskning kan vi därför se att det vore av intresse att forska kring hur självframställan, och försöket att leva upp till normer, på sociala nätverk kan påverka ungdomars stressnivå. Det har vidare framkommit i vår studie att mycket och positiv respons resulterar i en positiv påverkan vad gäller ungdomars syn på sig själva, och därmed anser vi att det vore av intresse om framtida forskning kunde inriktas på hur man skulle kunna använda sociala nätverk för att stärka och utveckla ungdomar. Om det sociala arbetet skulle finna ett sätt att expandera sitt stödande och behandlande arbete även till de sociala nätverkens arena, vore det

enligt vår mening en vinst särskilt eftersom nätverken ter sig vara här för att stanna.

I linje med det vi beskrev inledningsvis aktualiserades vårt intresse för studiet av ungdomars användning av sociala nätverk till följd av de mediala rapporterna kring näthat, nätmobbning och inte minst Instagramupploppet i Göteborg. Även om de ej ingick i syftet med vår studie att besvara hur sådant kan hända framkom det i vårt resultat att det sker fler överträdelser på de sociala nätverken, då den varningsflagg som uppkommer när någon gör överträdelser IRL inte flaggas lika direkt på de sociala nätverken. Detta på grund av dess asynkrona kommunikation samt på grund utav att skärmen ger ett visst avstånd till den andre.

Varningsflaggens minskade effekt kan således vara ett tecken på att den sociala kontrollen är reducerad på de sociala nätverken, vilket vi tror kan vara en bidragande orsak till att något som Instagramupploppet kunde ske samt till att näthat och nätmobbning ter sig vara ett så utbrett fenomen. En kunskap om den minskade sociala kontrollen menar vi är av största vikt, då den kan tänkas bidra med en insikt om att en anpassning av det sociala arbetet måste ske utefter denna nya ungdomsarena och om hur ett socialt fältarbete skulle kunna existera här. Ett fältarbete utfört av vuxna personer som skulle kunna fungera som den varningsflagg eller kontrollknapp som ibland tycks saknas på de sociala nätverkens fält. Ett fält som annars är ganska skyddat från vuxnas insyn och möjligheter att reagera.

Det ter sig enligt vår mening viktigt att vi slutar se de sociala nätverken som en icke-verklighet och att vi istället börjar se betydelsen och effekterna av dem i ungdomars liv. Att ungdomar har fått komma till tals och berätta om sina upplevelser av de sociala nätverken och den självframställan som görs är enligt vår mening av största vikt, då vi tror att kunskap om ungdomars situation är en förutsättning för att kunna förstå och hjälpa dem med de utmaningar som de står inför. Vi anser att det är av största vikt att tala med ungdomar om att det är idealiserade framställningar som görs på nätverken och att det inte är hela sanningen samt vilka effekter detta kan få. I detta sammanhang tror vi att vår studies resultat kan fungera som ett underlag för att föra denna dialog och diskussion med ungdomarna och på så sätt undvika att nätverken får en negativ effekt på ungdomarna och deras syn på sig själva. Det är viktigt att inte bara stänga dörren och blunda för det som sker på de sociala nätverkens scen, då vi tror att det finns en risk för att problem som annars kanske bara skulle existera på nätverken sedan sprider sig till IRL.

7 Referenser

Andersson, R. (2011-12-15): "Facebook Timeline (tidslinje) - en komplett guide" [Blogginlägg]. Hämtad 2012-04-22 från [http://www.facebookskolan.se/blogg/index.php?blogg=facebook-timeline-\(tidslinje\)-en-komplett-guide](http://www.facebookskolan.se/blogg/index.php?blogg=facebook-timeline-(tidslinje)-en-komplett-guide)

Asplund, J. (1972): "Charles H. Cooley". I Johan Asplund, (red.): *Sociologiska teorier: studier i sociologins historia*. (5. uppl.) Stockholm: Almqvist & Wiksell.

Berg, L-E (2007): "Den sociala människan: Om den symboliska interaktionismen". I Per Månson, (red.): *Moderna samhällsteorier: traditioner, riktningar, teoretiker*. (7. uppl.) Stockholm: Norstedts akademiska förlag.

Berg Wikander, B. (2005): "Exempel på forskning ur ett multidimensionellt perspektiv". I Sam Larsson; John Lilja & Katarina Mannheimer, (red.): *Forskningsmetoder i socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur.

Billinger, K (2005): "Fokusgrupper". I Sam Larsson; John Lilja & Katarina Mannheimer, (red.): *Forskningsmetoder i socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur.

Birnbaum, M. G. (2008): *Taking Goffman on a tour of Facebook: College students and the presentation of self in a mediated digital environment*. The University of Arizona.

Blatterer, H. (2007): "Contemporary adulthood: Reconceptualizing an Uncontested Category", *Current Sociology*, 55, 6, s.771-792.

Boyd, D. (2008): "Why Youth Social Network Sites: The Role of Networked Publics in Teenage Social Life". I David Buckingham, (red.): *Youth, identity, and digital media*. Cambridge, Mass.: MIT Press.

Boyd, D. (2010): "Streams of Content, Limited Attention: The Flow of Information through Social Media". *Educause Review*, 45, 5, 26-36.

Bryman, A. (2011): *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.

Dunkels, E. (2012): *Vad gör unga på nätet? (2.,[uppdaterad] uppl.)* Malmö: Gleerup

Edbom, A. (2012-12-26): "Vad är instagram?" [Blogginlägg]. Hämtad 2012-04-22 från <http://alexseo.se/vad-ar-instagram/>

Esaiasson, P.; Gilljam, M.; Oscarsson, H. & Wängnerud, L. (2007): *Metodpraktikan - konsten att studera samhälle, individ och marknad*. (3., [rev.] uppl.) Stockholm: Norstedts juridik.

Facebook (uå a): "Gilla" [Elektronisk resurs] hämtad den 2013-04-22 från <https://www.facebook.com/help/452446998120360/>

- Facebook (uå b): "Taggning"[Elektronisk resurs] hämtad den 2013-04-22 från <https://www.facebook.com/help/366702950069221/>
- Facebook FAQ (uå): "Gudie för nybörjare"[Elektronisk resurs] Hämtad 2013-04-21 från http://www.facebook-faq.se/facebook_guide/facebook_guide_vanner.htm
- Findahl, O. (2012a): *Barn och ungas medieanvändning i Internet-världen*. Göteborg: Nordicom.
- Findahl, O. (2012b): *Svenskarna och Internet. [Elektronisk resurs] 2012*. Stockholm: .SE. Hämtad 2013-03-01 från <http://libris.kb.se/bib/13553608>
- Frisén, A. & Hwang P. (2006): "Inledning och översikt". I Ann Frisé & Philip Hwang, (red.): *Ungdomar och identitet*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Goffman, E. (2009): *Jaget och maskerna: en studie i vardagslivets dramatik*. (5. uppl.) Stockholm: Norstedts
- Goode, W. (1960): "Norm commitment and conformity to role-status obligations", *American Journal of Sociology*, 66, 3, 246-258.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009): *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Larsson, S. (2005): "Kvalitativ metod" I Sam Larsson; John Lilja & Katarina Mannheimer, (red.): *Forskningsmetoder i socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur.
- Mead, G. H. (1976): *Medvetandet, jaget och samhället: från socialbehavioristisk ståndpunkt*. Lund: Argos.
- Medierådet (2010): *Ungar och medier 2010 [Elektronisk resurs]: Fakta om barns och ungas användning och upplevelser av medier*. Stockholm: Medierådet. Hämtad 2013-03-01 från <http://libris.kb.se/bib/12050588>
- Olsson, H. & Sörensen, S. (2011): *Forskningsprocessen: kvalitativa och kvantitativa perspektiv*. (3.uppl.) Stockholm: Liber AB.
- Papacharissi, Z. (2009): "The virtual geographies of social networks: a comparative analysis of Facebook, LinkedIn and ASmallWorld". *New Media & Society*, 11, 1-2, 199-220.
- Ritzer, G. (2009): *Sociologisk teori*. Liber: Malmö.
- Siibak, A. & Hernwall, P. (2011): "'Looking like my favourite Barbie' - Online Gender Construction of Tween Girls in Estonia and in Sweden". *Studies of Transition States and Societies*. 3, 2, 57-68.
- Sjöberg, J. (2010). *Chatt som umgängesform: unga skapar nätgemenskap*. Stockholm: Universitetservice US-AB.

Skolverket (2013): "Fakta om Facebook." [Elektronisk resurs]. Hämtad den 2013-04-21 från http://www.skolverket.se/skolutveckling/itiskolan/kollakallan/sociala_medier/fakta/facebook-1.151969

Smedler, A-C. & Drake, K. (2006): "Identitet och kön". I Ann Frisé & Philip Hwang, (red.): *Ungdomar och identitet*. Stockholm: Natur och Kultur.

Stakston, B. (2011): *Gilla!: dela engagemang, passion och idéer via sociala medier*. (2. uppl.) Stockholm: Idealistas.

Suler, J. (2004): "The Online Disinhibition Effect". *CyberPsychology & Behavior*, 7, 3, 321-326.

Svenning, C. (2003): *Metodboken - samhällsvetenskaplig metod och metodutveckling: klassiska och nya metoder i informationssamhället : källkritik på Internet*. (5., omarb. uppl.) Eslöv: Lorentz.

Svenska Akademien (2006): *Svenska Akademiens ordlista över svenska språket*. (13. uppl.) Stockholm: Svenska Akademien.

Thomassen, M. (2007): *Vetenskap, kunskap och praxis: introduktion till vetenskapsfilosofi*. Malmö: Gleerups Utbildning.

Trost, J. (2005). *Kvalitativa intervjuer*. (3. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Vetenskapsrådet (2002): *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning* [Elektronisk resurs]. Stockholm: Vetenskapsrådet. Hämtad 2013-04-10 från <http://libris.kb.se/bib/10119502>

Vikingsson, K. (2013-01-18): En misstänkt för Instagram-kränkningar. *Göteborgs Posten*. Hämtad 2012-04-19 från <http://www.gp.se/nyheter/goteborg/1.1225403-en-misstankt-for-instagram-krankningar>

Wester, M. (2004): "Om normer, normbildning och uppförandenormer", *Journal of Research in Teacher Education*, 11,1-2, 29-47.

Wikipedia (2013-04-21): "Facebook" [Elektronisk resurs]. Hämtad 2013-04-21 från <http://en.wikipedia.org/wiki/Facebook>

Bilaga 1

Informationsbrev till informanter

Vi är två tjejer, Ida och Johanna, som läser på Socionomprogrammet på Göteborgs universitet. Vi ska skriva vår C-uppsats den här terminen och kommer skriva om gymnasieungdomars upplevelser av sociala nätverk, så som Facebook, Instagram, twitter mm. Vårt syfte med uppsatsen är att undersöka ungdomars upplevelser av sociala nätverk och hur ungdomar väljer att framställa sig själva på nätverken. Vi ämnar även undersöka konsekvenserna av denna framställan.

Vi hoppas att du skulle vilja ställa upp och delta i vår studie genom en intervju, som vi beräknar ta ca 45 minuter. Vi anpassar oss naturligtvis efter dina tider, men hoppas kunna göra intervjun någon dag under vecka 12.

Materialet från intervjuerna kommer bara vi två ta del av i dess helhet, men vissa utdrag och citat kommer att användas i resultatdelen där vi skildrar det undersökta. du som informant kommer aidentifieras, vilket betyder att vi inte kommer nämna ditt namn eller den skola du går på. Med din tillåtelse önskar vi få banda intervjun för att sen kunna skriva ner denna. Både ljud och text från intervjun kommer att förvaras så att ingen annan än vi två får tillgång till det. Deltagandet är frivilligt och Du har alltid möjlighet att avbryta ditt deltagande. Om du har några funderingar får du gärna ta kontakt med oss.

Johanna Bäcksten
Ida Klasson

Telenr: xxxx-xxxxxx
Telenr: xxxx-xxxxxx

Mail: xxxxxxxxxxxx
Mail: xxxxxxxxxxxx

Bilaga 2

Intervjuguide för enskilda intervjuer

Namn:

Mailadress/facebook-mail:

Ålder:

Årskurs:

Linje:

Allmänna frågor:

Vilka sociala nätverk använder du på internet?

Ungefär hur mycket tid spenderar du på sociala nätverk per dag/ vecka?

Vad gör du på de sociala nätverken?

Ungefär hur ofta uppdaterar du något om dig själv, bilder eller text, på dessa nätverk?

Normer för framställan:

Vad skriver man generellt om på de sociala nätverken?

Vilka normer (oskrivna regler) finns kring vad man bör och inte bör publicera på internet?

- Är det samma saker som man bör eller inte bör berätta om IRL?
- Tror du att ungdomar generellt sätt känner sig tvingade att följa dessa normer som finns på de sociala nätverken?
- Vad händer om man inte följer normerna?

Finns det saker som ger status att skriva om på de sociala nätverken?

- Skiljer det sig från vad som ger status IRL? I så fall hur?
- Vad är det som gör att en wall eller en profilsida blir intressant?

Kan du ge exempel?

Hur märker man vad som fungerar/ inte fungerar att skriva om?

Kan man göra bort sig på nätverken? I så fall, på vilket sätt?

Bilder är ju en stor del av Facebook, bloggar och Instagram. Vilken typ av bilder lägger man gärna upp?

- Finns det bilder man bör undvika att lägga upp?

Hur tänker du innan du publicerar en bild eller text?

- Vad är viktigt att förmedla?

Tror du att man tänker på hur man uppfattas av andra när man publicerar en text eller bild?

- Tänker man mer på hur man uppfattas av andra när man publicerar något på internet än vad man gör IRL?

Tänker man på vilka som kommer se det man publicerar på de sociala nätverken?

I så fall, hur påverkar det uppdateringen?

Synen på sig själv:

Är det viktigt att få kommentarer och gillningar på det man publicerar? På vilket sätt är det i så fall viktigt?

Tror du att positiva och negativa kommentarer på sociala nätverk påverkar hur man ser på sig själv. I så fall, på vilket sätt? Kan du ge exempel?

Hur väl beskriver en persons publiceringar på sociala nätverk vem personen är?

Hur tror du att man påverkas av vad andra lägger upp om sig själva på nätverken?

- Tror du att publiceringarna man tar del av på nätverken kan leda till att man tänker mer på saker så som sitt utseende, antal vänner etc?

Avslutande frågor:

Vad är det bästa med sociala nätverk?

Är det något annat du tycker vi borde veta om hur man använder de sociala nätverken på internet?

Bilaga 3

Intervjuguide för fokusgrupp

Namn:

Mailadress/facebook-mail:

Ålder:

Årskurs:

Linje:

Allmänna frågor (till en och en):

Vilka sociala nätverk använder ni på internet?

Ungefär hur mycket tid spenderar ni på sociala nätverk per dag?

Vad gör ni på de sociala nätverken?

Ungefär hur ofta uppdaterar ni något om er själva, bilder eller text, på dessa nätverk?

Normer för framställan:

Vad skriver man generellt om på de sociala nätverken?

Vilka normer (oskrivna regler) finns kring vad man bör och inte bör publicera på internet?

- Tror du att ungdomar generellt sett känner sig tvingade att följa dessa normer som finns på de sociala nätverken?

Finns det saker som ger status att skriva om? I så fall vilka?

- Skiljer det sig från vad som ger status IRL? I så fall hur?

Vad är det som gör att en wall eller en profilsida blir intressant? Kan du ge exempel?

Hur märker man vad som fungerar/ inte fungerar att skriva om?

Kan man göra bort sig på nätverken? I så fall, på vilket sätt?

Bilder är ju en stor del av Facebook, bloggar och Instagram. Vilken typ av bilder lägger man gärna upp?

- Finns det bilder man bör undvika att lägga upp?

Hur tänker ni innan ni publicerar en bild eller text?

- Vad är viktigt att förmedla?

Tror ni att man tänker på hur man uppfattas av andra när man publicerar en text eller bild?

Tänker man på vilka som kommer se det man publicerar på de sociala nätverken?

Syner på sig själv:

Är det viktigt att få kommentarer och gillningar på det man publicerar?

Tror ni att antalet kommentarer och gillningar kan påverka någon? På vilket sätt?

Kan du ge exempel?

Hur väl beskriver en persons publiceringar på sociala nätverk vem personen är?

Tror ni att man påverkas av vad andra lägger upp om sig själva på nätverken?

Avslutande frågor:

Vad är det bästa med sociala nätverk?

Är det något annat ni tycker vi borde veta om hur man använder de sociala nätverken på internet.